

หนังสือเรียนสาระความรู้พื้นฐาน (ภาษาไทย) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย  
รายวิชาเลือก

หลักการใช้ภาษาเพื่อความสำเ็จ พท ๓๒๐๑๐

หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑  
สำหรับคนไทยในต่างประเทศ



ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ  
สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย  
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ

เอกสารทางวิชาการลำดับที่ ๕๘/๒๕๕๔

ชื่อหนังสือ : หนังสือเรียนสาระความรู้พื้นฐาน (ภาษาไทย)  
รายวิชาเลือก หลักการใช้ภาษาเพื่อความสำเร็จ พท ๓๒๐๑๐  
หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑  
สำหรับคนไทยในต่างประเทศ

ISBN :

พิมพ์ครั้งที่ : ๑/๒๕๕๔

ปีที่พิมพ์ : ๒๕๕๔

จำนวนพิมพ์ : ๑๐๐ เล่ม

เอกสารทางวิชาการลำดับที่ ๕๘/๒๕๕๔

จัดพิมพ์และเผยแพร่ : ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ  
สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย  
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ  
กระทรวงศึกษาธิการ  
โทร. ๐ ๒๒๘๑ ๗๒๑๗ - ๘, ๐ ๒๖๒๘ ๕๓๒๙, ๐ ๒๖๒๙ ๕๓๓๑  
โทรสาร ๐ ๒๖๒๘ ๕๓๓๐

## คำนำ

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ ได้ดำเนินการจัดทำหนังสือเรียนสาระความรู้พื้นฐาน (ภาษาไทย) รายวิชาเลือก หลักการใช้ภาษาเพื่อความสำเร็จ รหัส พท ๓๒๐๑๐ ขึ้น เพื่อใช้ในการเรียนการสอน ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ สำหรับคนไทยในต่างประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีสติปัญญาและศักยภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข โดยผู้เรียนสามารถศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และปฏิบัติกิจกรรมเพื่อทดสอบความรู้ ความเข้าใจในสาระเนื้อหา นี้ รวมทั้งหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้หรือสื่ออื่น ๆ เพิ่มเติมได้

ในการดำเนินการจัดทำหนังสือเรียนเล่มนี้ ได้รับความร่วมมือที่ดีจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เกี่ยวข้องที่ร่วมค้นคว้าและเรียบเรียงเนื้อหาสาระจากสื่อต่าง ๆ เพื่อให้ได้สื่อที่สอดคล้องกับหลักสูตร และเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนที่อยู่นอกระบบอย่างแท้จริง ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ ขอขอบคุณคณะที่ปรึกษา คณะเรียบเรียง ตลอดจนผู้จัดทำทุกท่านที่ให้ความร่วมมือด้วยดีไว้ ณ โอกาสนี้

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ หวังว่าหนังสือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนและการจัดการเรียนการสอน หากมีข้อเสนอแนะประการใดจะขอน้อมรับไว้ด้วยความขอบคุณยิ่ง

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ

๒๕๕๔

# สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
คำแนะนำการใช้หนังสือ	ง
คำอธิบายรายวิชา พท ๓๒๐๑๐ หลักการใช้ภาษาเพื่อความสำเร็จ	ช
แบบทดสอบก่อนเรียน	๑
<b>บทที่ ๑ ลักษณะของภาษาไทยเพื่อความสำเร็จ</b>	<b>๓</b>
- เรื่องที่ ๑ ลักษณะของภาษา	๔
- เรื่องที่ ๒ คำเป็น คำตาย	๗
- เรื่องที่ ๓ คำซ้ำ คำซ้อน	๙
- เรื่องที่ ๔ คำสมาส คำสนธิ	๑๑
- เรื่องที่ ๕ คำที่มาจากภาษาต่างประเทศ	๑๖
- แบบฝึกหัดทบทวนบทที่ ๑	๒๒
- แบบทดสอบบทที่ ๑	๒๓
<b>บทที่ ๒ ธรรมชาติของภาษา</b>	<b>๒๕</b>
- เรื่องที่ ๑ ธรรมชาติของภาษา	๒๖
- เรื่องที่ ๒ ระดับของภาษา	๒๙
- แบบฝึกหัดทบทวนบทที่ ๒	๓๑
- แบบทดสอบบทที่ ๒	๓๒
<b>บทที่ ๓ ลักษณะและการเลือกใช้คำ กลุ่มคำ และประโยค</b>	<b>๓๔</b>
- เรื่องที่ ๑ คำสุภาพ คำราชาศัพท์	๓๕
- เรื่องที่ ๒ คำและสำนวน	๔๓
- เรื่องที่ ๓ ประโยคและชนิดของประโยค	๔๖
- แบบฝึกหัดทบทวนบทที่ ๓	๔๙
- แบบทดสอบบทที่ ๓	๕๐

## สารบัญ

เรื่อง	หน้า
<b>บทที่ ๔</b> ส่วนวน คำพังเพยและสุภาษิต	<b>๕๒</b>
- เรื่องที่ ๑ การใช้ส่วนวน คำพังเพยและสุภาษิต	๕๓
- เรื่องที่ ๒ คำศัพท์บัญญัติ	๕๖
- เรื่องที่ ๓ คำศัพท์เฉพาะกลุ่ม	๕๙
- เรื่องที่ ๔ คำศัพท์ในวงการต่าง ๆ	๖๑
- เรื่องที่ ๕ การใช้พจนานุกรม	๖๕
- เรื่องที่ ๖ การใช้สารานุกรม	๗๐
- แบบฝึกหัดทบทวนบทที่ ๔	๗๒
- แบบทดสอบบทที่ ๔	๗๓
<b>บทที่ ๕</b> การแสวงหาความรู้จากสื่อต่าง ๆ	<b>๗๕</b>
- เรื่องที่ ๑ การแสวงหาความรู้จากสื่อต่าง ๆ	๗๖
- แบบฝึกหัดทบทวนบทที่ ๕	๘๐
- แบบทดสอบบทที่ ๕	๘๑
<b>แบบทดสอบหลังเรียน</b>	<b>๘๓</b>
<b>เฉลยแบบฝึกหัดทบทวนบทที่ ๑ - บทที่ ๕</b>	<b>๘๕-๘๖</b>
<b>เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียน</b>	<b>๘๗</b>
<b>เฉลยแบบทดสอบบทที่ ๑- บทที่ ๕</b>	<b>๘๗</b>
<b>บรรณานุกรม</b>	<b>๘๘-๘๙</b>
<b>คณะผู้จัดทำ</b>	<b>๙๐</b>

## คำแนะนำการใช้หนังสือเรียน

หนังสือเรียนสาระความรู้พื้นฐาน (ภาษาไทย) รายวิชาเลือก หลักการใช้ภาษาเพื่อความสำเร็จ รหัส พท ๓๒๐๑๐ (๑ หน่วยกิต) ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ สำหรับคนไทยในต่างประเทศ ประกอบด้วยสาระสำคัญ ดังนี้

ส่วนที่ ๑ คำชี้แจงก่อนเรียนรู้รายวิชา

ส่วนที่ ๒ เนื้อหาสาระและกิจกรรมท้ายบท

ส่วนที่ ๓ แนวตอบกิจกรรมท้ายบท และหรือแบบทดสอบย่อยท้ายบท

### ส่วนที่ ๑ คำชี้แจงก่อนเรียนรู้รายวิชา

ผู้เรียนต้องศึกษารายละเอียดในคำนำและคำแนะนำการใช้หนังสือเรียน เพื่อสร้างความเข้าใจ และเพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ของรายวิชา ซึ่งการเรียนรู้เนื้อหาและการปฏิบัติกิจกรรมท้ายบท ควรปฏิบัติดังนี้

๑. ทหารหรือครูประจำกลุ่ม / ครูผู้สอน เพื่อร่วมกันวางแผนการเรียนรู้ (ใช้เวลาเรียน ๔๐ ชั่วโมง)

๒. ศึกษาเนื้อหาจากหนังสือเรียน หากมีข้อสงสัยเรื่องใดสามารถศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมได้จาก สื่อต่าง ๆ หรือทหารหรือครูประจำกลุ่ม / ครูผู้สอน เพื่อขอคำอธิบายเพิ่มเติม

๓. ทำกิจกรรมท้ายบทเรียนตามที่กำหนด

๔. เข้าสอบวัดผลการเรียนรู้ปลายภาคเรียน

๕. สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินผลรายวิชา ซึ่งมีคะแนนเต็ม ๑๐๐ คะแนน โดยแบ่งสัดส่วนคะแนนเป็นระหว่างภาคเรียน ๖๐ คะแนน และปลายภาคเรียน ๔๐ คะแนน ดังนี้

๕.๑ คะแนนระหว่างภาคเรียน ๖๐ คะแนน แบ่งส่วนคะแนนตามกิจกรรม ได้แก่

๑) ทำกิจกรรมท้ายบทเรียน ๒๐ คะแนน โดยทำกิจกรรมท้ายบทให้ครบถ้วน

๒) ทำบันทึกการเรียนรู้ ๒๐ คะแนน โดยสรุปย่อเนื้อหาหรือวิเคราะห์เนื้อหาจากการศึกษาหนังสือแบบเรียนรายวิชานี้ เพื่อแสดงให้เห็นกระบวนการเรียนรู้ ประโยชน์ และการนำความรู้ไปใช้ โดยทำตามที่ครูกำหนด และจัดทำเป็นรูปแบบเอกสารความรู้ ดังนี้

- ปก (รายละเอียดเกี่ยวกับตัวผู้เรียน: ชื่อ-นามสกุล รหัสประจำตัว ระดับการศึกษา ศก.กศน. ของผู้เรียน และศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมาย พิเศษ)

- ส่วนบันทึกการเรียนรู้ (เนื้อหาประกอบด้วย : หัวข้อ/เรื่องที่ศึกษา และ จุดประสงค์ที่ศึกษา และขั้นตอนการศึกษาโดยระบุว่าวิธีรวบรวมข้อมูลอย่างไร นำข้อมูลมาใช้อย่างไร)

- ส่วนสรุปย่อเนื้อหา (สรุปสาระความรู้สำคัญตามเนื้อหาที่ได้บันทึกการเรียนรู้)

- ประโยชน์ที่เกิดกับตัวผู้เรียน (บอกความรู้ที่รับและนำมาพัฒนาตนเอง/การนำไปประยุกต์ใช้ในรายวิชาอื่น ๆ หรือในชีวิตประจำวัน)

**๓) ทำรายงานหรือโครงการ ๒๐ คะแนน** โดยจัดทำเนื้อหาเป็นรายงานหรือโครงการตามที่ครูกำหนดรูปแบบเอกสารรายงาน หรือโครงการ ดังนี้

๓.๑) การทำรายงานหรือโครงการตามที่ครูมอบหมาย ให้ดำเนินการตามรูปแบบกระบวนการทำรายงาน หรือโครงการ ตามรูปแบบเอกสาร ดังนี้

- ปก (เรื่องที่รายงาน รายละเอียดเกี่ยวกับตัวผู้เรียน : ชื่อ-นามสกุล รหัสประจำตัว ระดับการศึกษา ศร.กศน. ของผู้เรียน และศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ)

- คำนำ
- สารบัญ
- ส่วนเนื้อหา (หัวข้อหลัก หัวข้อย่อย)
- ส่วนเอกสารอ้างอิง

๓.๒) การทำโครงการ ตามที่ครูมอบหมาย และดำเนินการตามกระบวนการทำรายงาน โดยจัดทำตามรูปแบบเอกสารดังนี้

- ปก (ชื่อโครงการ รายละเอียดเกี่ยวกับตัวผู้เรียน : ชื่อ-นามสกุล รหัสประจำตัว ระดับการศึกษา ศร.กศน. ของผู้เรียน และศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ)

- หลักการและเหตุผล
- วัตถุประสงค์
- เป้าหมาย
- ขอบเขตของการศึกษา
- วิธีดำเนินงานและรายละเอียดของแผน
- ระยะเวลาดำเนินงาน
- งบประมาณ
- ผลที่คาดว่าจะได้รับ

**๕.๒ คะแนนปลายภาคเรียน ๔๐ คะแนน** ผู้เรียนต้องเข้าสอบวัดความรู้ปลายภาคเรียนโดยใช้เครื่องมือ (ข้อสอบแบบปรนัย หรือ อัตนัย) ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ

## ส่วนที่ ๒ เนื้อหาสาระและกิจกรรมท้ายบท

ผู้เรียนต้องวางแผนการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับระยะเวลาของรายวิชา และต้องศึกษาเนื้อหาสาระตามที่กำหนดในรายวิชาให้ละเอียดครบถ้วน เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานการเรียนรู้ของรายวิชา ซึ่งในรายวิชานี้ได้แบ่งเนื้อหาออกเป็น ๕ บท ดังนี้

บทที่ ๑ เรื่องลักษณะของภาษาไทยเพื่อความสำเร็จ

บทที่ ๒ เรื่องธรรมชาติของภาษา

บทที่ ๓ เรื่องลักษณะและการเลือกใช้คำ กลุ่มคำ และประโยค

บทที่ ๔ เรื่องสำนวน คำพังเพย และสุภาษิต

บทที่ ๕ เรื่องการแสวงหาความรู้จากสื่อต่าง ๆ

ส่วนกิจกรรมท้ายบทเรียน เมื่อผู้เรียนได้ศึกษาเนื้อหาแต่ละบท/ตอนแล้ว ต้องทำกิจกรรมท้ายบทเรียนหรือแบบฝึกหัด ตามที่กำหนดให้ครบถ้วน เพื่อสะสมเป็นคะแนนระหว่างภาคเรียน (๒๐ คะแนน)

## ส่วนที่ ๓ แนวตอบกิจกรรมท้ายบทเรียนหรือแบบฝึกหัด และหรือเฉลยแบบทดสอบย่อย (ถ้ามี)

แนวตอบกิจกรรมท้ายบทเรียนหรือแบบฝึกหัด และหรือเฉลยแบบทดสอบย่อย จัดทำแยกไว้เป็นบทเรียงลำดับ



# โครงสร้างรายวิชาหลักการใช้ภาษาเพื่อความสำเร็จ รหัสวิชา พท ๓๒๐๑๐

## ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

### สาระสำคัญ

ศึกษาหลักภาษา และลักษณะของภาษาไทย ธรรมชาติของภาษา การสร้างคำในภาษาไทย โครงสร้างประโยค สำนวน คำพังเพย สุภาษิต การใช้คำสุภาพ คำราชาศัพท์ การใช้พจนานุกรม และสารานุกรม รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงของภาษาไทย การยืมคำจากภาษาต่างประเทศมาใช้เพื่อให้สามารถใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารและทำธุรกิจในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

### ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

๑. อธิบายลักษณะของภาษาไทยเพื่อความสำเร็จได้
๒. บอกระดับของภาษาไทยได้
๓. สามารถยกตัวอย่าง คำสุภาพ คำราชาศัพท์ และบอกความหมายของคำและสำนวนได้
๔. ยกตัวอย่าง คำพังเพย และสุภาษิต ได้
๕. บอกวิธีการแสวงหาความรู้จากสื่อต่าง ๆ

### ขอบข่ายเนื้อหา

- บทที่ ๑ ลักษณะของภาษาไทยเพื่อความสำเร็จ
- บทที่ ๒ ธรรมชาติของภาษา
- บทที่ ๓ ลักษณะและการเลือกใช้คำ กลุ่มคำ และประโยค
- บทที่ ๔ สำนวน คำพังเพย และสุภาษิต
- บทที่ ๕ การแสวงหาความรู้จากสื่อต่าง ๆ

แบบทดสอบก่อนเรียน

คำชี้แจง           ให้นักศึกษาเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

๑. ภาษาไทยเป็นภาษาคำโดด หมายถึงข้อใด

- ก. บางคำมีความหมายหลายอย่าง หลายความหมาย
- ข. การใช้ควรเปลี่ยนแปลงรูปศัพท์เสมอ
- ค. คำแต่ละความหมายมีไม่สมบูรณ์ในตัวเอง
- ง. แต่ละคำมีความหมายสมบูรณ์ในตัวเอง

๒. การกลายเสียงเป็นการเปลี่ยนแปลงความธรรมชาติของภาษาเป็นเสียงกร่อน คือข้อใด

- ก. หมากม่วง -----> มะม่วง
- ข. มะพร้าว -----> หมากพร้าว
- ค. สะเภา -----> สายเภา
- ง. ตะไคร้ -----> ต้นไคร้

๓. ข้อใดเป็น “คำเป็น” ทั้งหมด

- ก. ปิด-บท-ยก
- ข. พบ-จุก-ตาก
- ค. ใบ-ตา-ฟัง
- ง. ตัด-บท-นาก

๔. คำซ้อนเพื่อเสียง คือข้อใด

- ก. บ้านเรือน
- ข. เนื้อตัว
- ค. เบิกบาน
- ง. ยู่ยี่

๕. ข้อใดเป็นคำสมาสทุกคำ

- ก. วิทยาลัย-ธนาคาร-มหัศจรรย์
- ข. อิสรภาพ-ศัลยแพทย์-หัตถกรรม
- ค. จินตนาการ-มิถุนาซีพ-จตุราสี
- ง. อิสรภาพ-วิทยาลัย-หัตถกรรม

๖. ข้อใดเป็นภาษาถิ่นทางการ

- ก. สุขเรียนจบจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ข. สุขเรียนจบจากรามคำแหง
- ค. สุขเรียนจบจากราม
- ง. สุขเรียนราม

๗. คำราชาศัพท์ “ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ” คือข้อใด

- ก. ให้
- ข. ถาม
- ค. ตอบ
- ง. ชี้แจง

๘. ความหมายสำนวนไทย “ข้าวแดงแกงร้อน” คืออะไร

- ก. ความสุข-ความเจริญ
- ข. ความซื่อสัตย์
- ค. เมตตา
- ง. บุญคุณ

๙. คำศัพท์บัญญัติ “Freedom” คือข้อใด

- ก. เสรีภาพ
- ข. ฟรีดอม
- ค. ท่องเที่ยว
- ง. นโยบาย

๑๐. ถ้าหากเราจะศึกษาเรียนรู้การใช้พจนานุกรม ควรอ่านและศึกษาอะไรอันดับแรก

- ก. อักษรวิธี-คำนำ
- ข. คำชี้แจง-หนังสืออ้างอิง
- ค. คำนำ-คำชี้แจง
- ง. บัญชีอักษรย่อ-หนังสืออ้างอิง

## บทที่ ๑

# ลักษณะของภาษาไทยเพื่อความสำเร็จ

### สาระสำคัญ

ลักษณะสำคัญของภาษาไทย เป็นภาษาคำโดด คำไทยแท้ส่วนมากมีพยางค์เดียว มีตัวสะกดตรงตามมาตรา เป็นภาษาที่มีเสียงวรรณยุกต์ มีการสร้างคำเพื่อเพิ่มความหมายให้มากขึ้น การเรียงคำในประโยคเป็นสิ่งที่สำคัญมาก คำขยายในภาษาไทยมักจะเรียงอยู่หลังคำที่ถูกขยาย มีลักษณะนามมีวรรคตอนในการเขียนและพูดภาษาไทยมีระดับ นอกจากนั้นเป็นการอธิบาย ความหมายและยกตัวอย่างของคำเป็น คำตาย คำซ้ำ คำซ้อน คำสมาส คำสนธิ และคำที่มาจากภาษาต่างประเทศ

### ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

- ผู้เรียนสามารถอธิบายลักษณะของภาษาไทยได้อย่างถูกต้อง
- ผู้เรียนสามารถอธิบายความหมายของคำเป็น คำตาย คำซ้ำ คำซ้อน คำสมาส และคำที่มาจากภาษาต่างประเทศได้ถูกต้อง

### ขอบข่ายเนื้อหา

- เรื่องที่ ๑ ลักษณะของภาษา
- เรื่องที่ ๒ คำเป็น คำตาย
- เรื่องที่ ๓ คำซ้ำ คำซ้อน
- เรื่องที่ ๔ คำสมาส คำสนธิ
- เรื่องที่ ๕ คำที่มาจากภาษาต่างประเทศ

## เรื่องที่ ๑ ลักษณะของภาษา

ภาษาไทยมีวิวัฒนาการมาตามลำดับ ตั้งแต่สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชโดยพระโหราธิบดี ได้ตั้งแตงตำราเรียนภาษาไทยเล่มแรก ชื่อ จินตามณิฉัน ต่อมาในสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว กระทรวงธรรมการ ได้พิมพ์ตำราสยามไวยากรณ์เป็นแบบเรียนและเจ้าพระยาพระเสด็จสุเรนทราธิบดี ได้เรียบเรียงขึ้นใหม่ โดยย่อจากตำราสยามไวยากรณ์ จนถึง พ.ศ. ๒๔๖๑ พระยาอุปกิตศิลปสารได้ใช้เค้าโครงของตำราสยามไวยากรณ์แตงตำราหลักภาษาไทยขึ้นใหม่ ซึ่งถือว่าเป็นตำราหลักภาษาไทยที่สมบูรณ์และเป็นแบบฉบับหลักภาษาไทยที่ใช้กันมาจนถึงปัจจุบัน

### ลักษณะสำคัญของภาษาไทย มีดังนี้

๑. ภาษาไทยเป็นภาษาคำโดด คือคำมักมีพยางค์เดียวมีความหมายอยู่ในตัวครบถ้วน เป็นอิสระไม่ผูกพันกับคำอื่น ไม่มีการเปลี่ยนแปลงรูปคำ ลักษณะภาษาไทยที่เป็นคำโดด เช่น

คำนามที่ใช้เรียกวงศาคนาญาติ เช่น พ่อ แม่ พี่ น้อง ป้า อา  
 คำนามที่เป็นชื่อเรียกอวัยวะ เช่น แขน ขา ผม มือ ตา หู  
 คำนามทั่วไป เช่น เดิน นอน ริ่ง หลัง เกิด ปิด ใช้ ให้ หา  
 คำสรรพนาม เช่น ฉัน ผม มึง เรา เธอ เขา ท่าน คุณ  
 คำบอกจำนวนนับ เช่น หนึ่ง สอง สาม ห้าหมื่น แสน  
 คำขยาย เช่น ดี เลว ผอม อ้วน เขียว ดำ มาก น้อย

คำหลายพยางค์มักไม่ใช่คำไทยแท้ แต่เป็นคำที่ยืมมาจากภาษาอื่น และไทยเรานำมาใช้จนคิดว่าเป็นภาษาไทย เช่น ภาษาจีน ภาษาบาลี-สันสกฤต เป็นต้น

๒. คำไทยแท้ส่วนมากมีพยางค์เดียว คือ เป็นคำที่มีความหมายเข้าใจได้ทันที เช่น ดิน น้ำ ลม ไฟ โอง ไท เป็นต้น

ส่วนคำไทยแท้ที่มีหลายพยางค์มีสาเหตุมาจาก

๒.๑ การปรับปรุงศัพท์ด้วยการลงอุปสรรคแบบไทย คือการเพิ่มเสียงหน้าศัพท์ เช่น

ชิต.....ประชิต  
 ทำ.....กระทำ  
 ลูกคุม.....ลูกกระคุม

๒.๒ การกลายเสียง เป็นการเปลี่ยนแปลงตามธรรมชาติของภาษา เช่น เสียงกร่อน

หมากม่วง.....มะม่วง  
 หมากพร้าว.....มะพร้าว  
 สายเอว.....สะเอว  
 ต้นไคร้.....ตะไคร้

๓. คำไทยแท้มีตัวสะกดตรงตามมาตรา เช่น คำ ที่เกี่ยวกับการต่อสู้ ได้แก่

แม่กก	.....	ชก ศอก กระแทก โขก ผลัก
แม่กด	.....	กัด ฟัด รัด อัด กอด ฟาด
แม่กบ	.....	ตบ ทูบ จับ ปีบ จับ
แม่กง	.....	ถอง ฟุ้ง ดึง เหวี่ยง ทิ้ง
แม่กน	.....	ชน ดัน ยัน โยน
แม่กม	.....	โถม ทิ่ม สุม ทุ่ม
แม่เกย	.....	เสย ต่อย
แม่เกอว	.....	เหนี่ยว น้าว

๔. ภาษาไทยเป็นภาษาที่มีเสียงวรรณยุกต์ ซึ่งวรรณยุกต์นี้จะทำให้คำที่มีระดับเสียงและความหมายต่างกัน เช่น

คา	ค่า	ค้ำ	เขา	เข้า	เข้า
น้ำ	น้ำ	น้ำ	เสือ	เสือ	เสือ

๕. ภาษาไทยที่มีการสร้างคำเพื่อเพิ่มความหมายให้มากขึ้น การเพิ่มคำในภาษาไทยมีหลายลักษณะ เช่น การประสมคำ คำซ้อน คำซ้ำ คำสมาส คำสนธิ ศัพท์บัญญัติ คำแผลง เป็นต้น

๖. การเรียงคำในประโยค การเรียงคำในประโยคของภาษาไทยนั้น สำคัญมาก เพราะถ้าเรียงคำในประโยคสลับที่กันจะทำให้ความหมายเปลี่ยนไป เช่น

- พ่อให้เงินผมใช้
- พ่อให้ใช้เงินผม
- พ่อให้ผมใช้เงิน

๗. คำขยายในภาษาไทยมักจะเรียงอยู่หลังคำที่ถูกขยาย เช่น

- แม่โก๋สีแดง
- เรือลำใหญ่แล่นช้า

๘. คำไทยมีลักษณะนาม มีหลักการใช้ ดังนี้

๘.๑ ใช้ตามหลังคำวิเศษณ์บอกจำนวนนับที่เป็นตัวเลข

- นักเรียน ๓๒ คน
- สุนัข ๒ ตัว

๘.๒ ใช้ตามหลังคำนามเพื่อบอกลักษณะคำนามที่อยู่ข้างหน้า เช่น

- หนังสือเล่มนั้นใครเอาไป
- รถคันนี้มาจากยุโรป

ยกเว้น การใช้คำว่า “เดียว” แทนจำนวนนับ ๑ หน่วย ซึ่งจะอยู่หลังลักษณะนาม เช่น

- ฉันทิ้งแมวไว้ตัวเดียว
- เขากินข้าวจานเดียว

๙. ภาษาไทยมีวรรคตอนในการเขียนและการพูด เพื่อกำหนดความหมายที่ต้องการสื่อสาร หากแบ่งวรรคตอนการเขียนผิดหรือพูดเว้นจังหวะผิด ความหมายก็จะเปลี่ยนไป เช่น

- อาหาร อร่อยหมดทุกอย่าง
- อาหารอร่อย หมดทุกอย่าง

๑๐. ภาษาไทยมีระดับของภาษาแบ่งได้ ดังนี้

- |                      |  |
|----------------------|--|
| ๑๐.๑ ระดับพิธีการ    | - ใช้ในพิธีการสำคัญต่าง ๆ  |
| ๑๐.๒ ระดับทางการ     | - ใช้ในโอกาสที่เป็นทางการ  |
| ๑๐.๓ ระดับกึ่งทางการ | - ใช้ในโอกาสที่เป็นทางการแต่ลดระดับโดยใช้ภาษาสุภาพและเป็นกันเองมากขึ้น |
| ๑๐.๔ ระดับสนทนา      | - ใช้ในโอกาสพูดคุยทั่วไป   |
| ๑๐.๕ ระดับกันเอง     | - สามารถใช้ภาษาพูดหรือภาษาคะนอง  |

กล่าวโดยสรุปลักษณะของภาษาไทย คือ ภาษาไทยเป็นภาษาคำโดดส่วนมากมีพยางค์เดียว มีตัวสะกดตรงตามมาตรา มีเสียงวรรณยุกต์ มีการสร้างคำเพื่อเพิ่มความหมายให้มากขึ้น การเรียงคำในประโยคของภาษาไทยนั้นสำคัญมาก ภาษาไทยมีลักษณะนามและมีวรรคตอนในการเขียนและการพูด สุดท้าย มีระดับของภาษา ดังนั้นผู้เรียนควรทำความเข้าใจภาษาไทยเหล่านี้ให้ชัดเจน ก็จะทำให้การศึกษาภาษาไทยมีความสำเร็จมากยิ่งขึ้น

## เรื่องที่ ๒ คำเป็น คำตาย

### คำเป็น

คำเป็น คือพยัญชนะผสมสระเสียงยาวในแม่ ก กา และคำที่มีตัวสะกดในแม่ กง กน กม เกย เกอว รวมทั้งสระเสียงสั้นที่ ๔ ตัว คือ อำ ไอ โอ เอา

### ตัวอย่างคำเป็น

แม่ ก กา	ตัวสะกด กง กน กม เกย เกอว	สระเสียงสั้น อำ ไอ โอ เอา
จา ปรี มา ดู โต จ้อ ปู่ อา เรา นี่ ตา ปู่	ฟัง, ตั้ง, ตน, ยาม, เซย, พราว, นาง, กิน, ปม, นาย, หิว, กลาง, คั้น, ลีม, เลย, เขียว	ตาม คำ ชม เซย คน หุงข้าวเหนียวในครัวไฟ, คำ, ใบ, ไม้, ทำ, ใจ, ไป, เอา

ตัวอย่างของคำเป็น ตามไตรยางค์ ดังนี้

#### ๑. อักษรกลางคำเป็น

พื้นเสียงเป็นเสียงสามัญ เช่น กา คง จน ปม เตย กลอง

ผันด้วยไม้เอก เป็นเสียงเอก เช่น ก่า ต่ง จั่น บ่ม เต๋ย กล่อง

ผันด้วยไม้โท เป็นเสียงโท เช่น ก้า ตัง จิ้น บั้ม เต้ย กล็่อง

ผันด้วยไม้ตรี เป็นเสียงตรี เช่น ก๊า ตัง จิ้น บั้ม เต้ย กล็่อง

ผันด้วยไม้จัตวา เป็นเสียงจัตวา เช่น ก้า ตัง จิ้น บั้ม เต้ย กล็่อง

จะเห็นว่า อักษรกลางคำเป็น ผันได้ ๕ เสียง และเสียงกับรูปวรรณยุกต์ตรงกัน

#### ๒. อักษรต่ำคำเป็น

พื้นเสียงเป็นเสียงสามัญ เช่น คา ชน โดน วาว เขย

ผันด้วยไม้สามัญ เป็นเสียงสามัญ เช่น คา ชน โดน วาว เขย

ผันด้วยไม้เอก เป็นเสียงโท เช่น ค่า ช่น โด่น ว้าว เข้ย

ผันด้วยไม้โท เป็นเสียงตรี เช่น ค้า ชั่น โด้น ว้าว เข้ย

จะเห็นว่าอักษรต่ำ คำเป็นผันได้เพียง ๓ เสียง คือ สามัญ โท ตรี

#### ๓. อักษรสูงคำเป็น

พื้นเสียงเป็นเสียงจัตวา เช่น ขา ผง เขย สาว

ผันด้วยไม้เอก เป็นเสียงเอก เช่น ข่า ผ่ง เข้ย ส้าว

ผันด้วยไม้โท เช่น ข้า ผ้ง เข้ย ส้าว



## คำตาย

คำตาย คือ คำที่ประกอบด้วยสระเสียงสั้น (รัศสระ) ในแม่ ก กา (ยกเว้น อำ ไอ โอ เอา) และคำที่มีตัวสะกดในแม่ กก กต กบ ใช้คำตายแทนเอกได้

## ตัวอย่างคำตาย

เสียงสั้นในมาตรา ก กา	มาตรา กก กต กบ
มะ จะ ตี ปริ ดุ เกาะ ปะ ฉุ บ่ สุ จิ ปุ ลิ	นาก ตาก พัก เมฆ ภาพ ตบ ภาพ นก มัด รับ กาก จุก ปิด ตรวจ พบ ลาก ยก ทัพ ตัด บท

## ตัวอย่างของคำตายตามไตรยางค์

### ๑. อักษรกลางคำตาย

- พื้นเสียงเป็นเอก เช่น ปะ กาก จด โบก
  - ผันด้วยไม้โท เป็นเสียงโท เช่น ปะ ก้าก จัด โบก
  - ผันด้วยไม้ตรี เป็นเสียงตรี เช่น ปะ ก้าก จัด โบก
  - ผันด้วยไม้จัตวา เป็นเสียงจัตวา เช่น ปะ ก้าก จัด โบก
- (คำที่ยกตัวอย่าง เพียงเพื่อให้เห็นวิธีผัน อาจไม่มีใช้เป็นปกติในภาษาก็ได้)

### ๒. อักษรต่ำคำตาย

สระเสียงสั้น พื้นเสียงเป็นเสียงตรี เช่น คณะ รัก  
 สระเสียงยาว พื้นเสียงเป็นเสียงโท เช่น มาก-เชิด-โนต ผันด้วยไม้โท เป็นเสียงตรี เช่น ม้าก  
 เชิด โนต

จะเห็นว่า อักษรต่ำคำตาย สระเสียงสั้น ผันได้เพียง ๒ เสียง คือ โท และตรี

### ๓. อักษรสูงคำตาย

พื้นเสียงเป็นเสียงเอก เช่น สะ ผลิ ฝาก ขูด  
 ผันด้วยไม้โท เป็นเสียงโท แต่คำที่ผันได้ไม่มีที่ใช้หรือไม่มีความหมายจึงมิได้แสดงไว้

คำตาย เป็นคำที่ประกอบด้วยสระเสียงสั้น ในแม่ ก กา และคำที่มีตัวสะกดในแม่ กก กต กบ ใช้คำตายแทนเอกได้ คำตายตามไตรยางค์ คืออักษรกลาง อักษรต่ำ และอักษรสูง

### เรื่องที่ ๓ คำซ้ำ คำซ้อน

#### คำซ้ำ

คำซ้ำ คือคำที่เหมือนกันทั้งเสียงและความหมาย เป็นการกล่าวซ้ำ คำเดิม โดยใช้ไม้ยมก เกิดเป็นคำใหม่ที่มีความหมายคล้าย ๆ คำเดิมแต่อาจเน้นความหมายต่างกัน หรือแยกความหมายเป็น สัดส่วน หรือมีความหมายเป็นพหูพจน์ หรือความหมายเปลี่ยนไปเป็นสำนวน

#### ตัวอย่างคำซ้ำ

ในห้องนี้มีหนังสือดี ๆ ให้อ่านหลายเล่ม (เน้นความหมายให้มีน้ำหนักยิ่งขึ้น)
เด็กคนนี้ทำทางฉลาดฉลาด (เน้นความหมายให้มีน้ำหนักยิ่งขึ้นโดยเปลี่ยนเสียงวรรณยุกต์คำหน้าเป็นเสียงตรี)
ห้องชุดที่หาซื้ออยู่แถวๆ บางกะปิ (ความหมายเป็นเชิงคาดคะเน)
ลูกๆ พาเพื่อนมาเลี้ยงสังสรรค์ที่บ้าน (ความหมายเป็นพหูพจน์)
ดีๆชั่วๆ เขาก็ยังเป็นญาติของเรา (ความหมายเปลี่ยนไปเป็นสำนวน)

นอกจากนี้ยังมีการซ้ำคำอีกชนิดหนึ่ง เรียกว่า “คำอัพภากาศ” เป็นการซ้ำคำด้วยวิธีการผันคำหน้าเป็นเสียงสระอะ เพื่อความไพเราะในการออกเสียง มักพบในคำประพันธ์ เช่น

ลิวๆ	กร่อนเป็น	ละลิว
เรื้อยๆ	กร่อนเป็น	ระเรื้อย
วับๆ	กร่อนเป็น	วะวับ

ในภาษาไทยก็ใช้ เช่น ครื้น ครึก ยิ้ม แยม ใช้ัพภากาศเป็น คะครื้น คะครึก ยะยิ้ม ยะแยม

#### คำซ้อน

คำซ้อน คือ คำที่เกิดจากการนำคำที่มีความหมายหรือเสียงใกล้เคียงกันมาเรียงต่อกันเกิดเป็นคำใหม่ แบ่งออกเป็น ๒ ชนิด คือ คำซ้อนเพื่อความหมาย และคำซ้อนเพื่อเสียง

๑. คำซ้อนเพื่อความหมาย คือ การนำคำที่มีความหมายเหมือนกัน คล้ายคลึงกัน หรือมีความหมายตรงข้ามกันมาเรียงซ้อนกัน เกิดเป็นคำใหม่ที่มีความหมายชัดเจนขึ้น หรืออาจมีความหมายเปลี่ยนแปลงไป แต่ยังคงเกี่ยวเนื่องกับความหมายเดิม

### ตัวอย่าง

บ้านเรือน	หมายถึง	ที่อยู่อาศัย
เนื้อตัว	หมายถึง	ร่างกาย
เท็จจริง	หมายถึง	ความจริงเท่าที่ปรากฏ
เบิกบาน	หมายถึง	แจ่มชื่น สดใส

๒. คำซ้อนเพื่อเสียง คือ การนำคำที่มีเสียงใกล้เคียงกันเข้าคู่กันทำให้เกิดความหมายขึ้น คำที่นำมาซ้อนมักมีพยัญชนะต้นและ ตัวสะกดตรงกัน แต่ประสมด้วยสระต่างกัน สระนั้นมักเป็นสระที่ใกล้เคียงกัน

### ตัวอย่าง

ยู่ยี้	หมายถึง	ย่นหรือยับเสียรูป
โงเงง	หมายถึง	เอียงเอนไปมา
กระเรื่อกระร่า	หมายถึง	อาการที่แบกหรือหอบของพระรูงพระรัง

กล่าวสรุป คำซ้ำ เป็นคำที่เหมือนกัน ทั้งเสียงและความหมาย เป็นการซ้ำคำเดิม โดยใช้ ไ้มัยมก เกิดจากเป็นคำใหม่ เช่น ดิๆ ฉลัด ฉลาด แฉๆ ลุกๆ และ ดิๆ ซั่วๆ เป็นต้น ส่วนคำซ้อน เป็นคำที่เกิดจากการนำคำที่มีความหมายหรือเสียงใกล้เคียงกันมาเรียงต่อกันเกิดเป็นคำใหม่ โดยแบ่ง ออกเป็นคำซ้อนเพื่อความหมาย เช่น บ้านเรือน เนื้อตัว เบิกบาน เป็นต้น และคำซ้อนเพื่อเสียง เช่น ยู่ยี้ โงเงง และกระเรื่อกระร่า เป็นต้น

## เรื่องที่ ๔ คำสมาส คำสนธิ

### คำสมาส

คำสมาส คือ การประสมคำอย่างหนึ่งซึ่งไทยรับมาจากภาษาบาลีสันสกฤต คำสมาสเกิดจากการนำคำบาลีและสันสกฤตมารวมกัน เกิดคำใหม่ มีความหมายใหม่ แต่ยังคงเค้าความหมายของคำเดิม การแปลความจะแปลจากคำหลักที่อยู่ข้างหลังก่อนคำขยาย ที่อยู่ข้างหน้า เช่น ภูมิศาสตร์ แปลว่า วิชาที่ศึกษาเกี่ยวกับแผ่นดิน

### ตัวอย่าง

หัตถกรรม	หมายถึง	งานที่ทำขึ้นด้วยมือ
อิสรภาพ	หมายถึง	ความเป็นอยู่ที่ไม่ขึ้นกับใคร
ศัลยแพทย์	หมายถึง	แพทย์ผ่าตัด

การสมาสคำ อาจมีการเชื่อมคำโดยกลมกลืนเสียงระหว่างคำที่เรียกว่า “สนธิ” โดยเรียกให้เสียงท้ายของคำต้นกลืนกับเสียงของคำที่นำมาต่อ เช่น

สุข+อภิบาล	=	สุขาภิบาล
ราชา+อุปถัมภ์	=	ราชูปถัมภ์
กระยา+อาหาร	=	กระยาหาร

### การอ่านคำสมาส

การอ่านคำสมาสจะออกเสียง อะ ที่พยางค์ท้ายขอคำนำหน้าด้วย เช่น

ธนบัตร	อ่านว่า	ทะ-นะ-บัตร
ธุรการ	อ่านว่า	ทุ-ระ-กาน
ภูมิศาสตร์	อ่านว่า	พู-มิ-สาด
ธาตุสัณฐาน	อ่านว่า	ทาด-ตุ-สัน-ยา

คำสมาสนั้นรู้จักกันอยู่ว่า จะต้องออกเสียงเชื่อมกลางคำ เช่น

พุทธกาล	ออกเสียง	พุต-ทะ-กาน
กัจจัตถ	ออกเสียง	กิด-จะ-วัต

คำสมาสที่ออกเสียงตามความนิยม เช่น

เพชรบุรี	บางคนออกเสียง เพ็ด-ชะ-บุรี บางคนออกเสียง เพ็ด-บุรี
ราชบุรี	บางคนออกเสียง รัต-ชะ-บุรี บางคนออกเสียง รัต-บุรี

คำสมาสคนไทยนิยมออกเสียงคำเป็นเสียงหนัก เบา สลับกัน การออกเสียงเชื่อมกลาง คำสมาสช่วยให้ออกเสียงเบาได้ท่ามกลางเสียงหนัก เช่น

กรรมกร	ราชการ	หัตถกรรม	พุทธกาล
อุทกภัย	ปัจจัยมพจน์	อุบัติเหตุ	สมานฉันท์
สวัสดิการ	สมาชิกภาพ	อุตสาหกรรม	กัลยาณมิตร

มีคำสมาสไม่น้อยที่ส่วนต้นเหมือนกัน ต่างกันที่ส่วนหลัง การออกเสียงเชื่อมก็จะต่างกันด้วย เช่น

เกียรติยศ-เกียรตินิยม	เพชรบูรณ์-เพชรเกษม
พรหมทัณฑ์-พรหมวิหาร	อินทรวงศ์-อินทระนู
ธนบัตร-ธนบุรี	จิตรกรรม-จิตรลดา
ชลธาร-ชลบุรี	ชาติวุฒิ-ชาตินิยม
เทพบุตร-เทพธิดา	ปัจจัยมกาล-ปัจจัยมลิขิต
นามธรรม-นามสกุล	ปฐมวัย-ปฐมนิเทศ

## คำสนธิ

คำสนธิ หมายถึง คำที่สร้างขึ้นใหม่ โดยวิธีเชื่อมคำตามแบบภาษาบาลีสันสกฤต ให้ติดต่อกันเป็นคำเดียวกัน ลักษณะของคำสนธิมีดังนี้

๑. เกิดจากคำมูลตั้งแต่ ๒ คำขึ้นไป
๒. ต้องเป็นคำที่มาจากภาษาบาลีสันสกฤต
๓. มีการเชื่อมคำโดยเปลี่ยนสระ พยัญชนะหรือนิहितของคำเดิม
๔. มักเรียงคำหลักไว้หลังคำขยาย เช่นเดียวกับคำสมาสเมื่อแปลก็แปลจากหลังไปหน้า
๕. คำสนธิ แบ่งออกเป็น ๓ ชนิด ได้แก่

๕.๑ สระสนธิ หมายถึง คำสนธิที่มีการเปลี่ยนแปลงสระระหว่างคำที่ใช้เชื่อม การเปลี่ยนแปลงสระมี ๒ วิธี ดังนี้

๑) ตัดสระพยางค์ของคำหน้า แล้วใช้สระพยางค์หน้าของคำหลัง เช่น

คำหน้า	คำหลัง	คำสนธิ
จตุร	องค์	จตุรงค์
วิทย์	าลัย	วิทย์าลัย
ธน	อาคาร	ธนาาคาร
มหา	อัศจรรย์	มหัศจรรย์
จินต	นาการ	จินตนาการ
มิถุน	อาชีพ	มิถุนอาชีพ

๒) ตัดสระพยางค์ท้ายของคำหน้าแล้วใช้สระพยางค์หน้าของคำหลัง โดยเปลี่ยนสระพยางค์หน้าของคำหลัง ดังนี้

สระ อะ เปลี่ยนเป็น      อา หรือ อุ  
 สระ อิ เปลี่ยนเป็น      เอ หรือ โอ เช่น

คำหน้า	คำหลัง	คำสนธิ
ราช	อนุญาติ	ราชานุญาติ
ราช	อุปถัมภ์	ราชอุปถัมภ์
ราช	อุทิศ	ราชอุทิศ
นร	ิศวร	นเรศวร
ปรม	ินทร์	ปรเมนทร์
ชล	อุทร	ชลอุทร

ราช	อุบาย	ราชโบาย
-----	-------	---------

๓) เปลี่ยนสระพยางค์ท้ายของคำหน้าเป็นพยัญชนะ ดังนี้  
 อี อี เปลี่ยนเป็น ย  
 อุ อุ เปลี่ยนเป็น ว  
 แล้วใช้สระพยางค์หน้าของคำหลัง เช่น

คำหน้า	คำหลัง	คำสนธิ
อัคคี	โอบาส	อัครโยบาส
สามัคคี	อาจารย์	สามัคยาจารย์
ธนู	อาคม	ธนู+อาคม เป็น ธนูวาคม
เหตุ	เอนกจรรถ	เหตุว+เอนกจรรถ เป็น เหตุวเอนกจรรถ

๕.๒ พยัญชนะสนธิ หมายถึง คำสนธิที่มีการเปลี่ยนแปลงที่พยัญชนะ เช่น

๑) เปลี่ยน ส เป็น โอ และ ว เป็น พ เช่น

คำหน้า	คำหลัง	คำสนธิ
มนส	ภาว	มโนภาพ
มนส	รม	มโนรม
รหส	ฐาน	รโหฐาน

๒) เปลี่ยน ส เป็น ร เช่น

คำหน้า	คำหลัง	คำสนธิ
ทุส	ชน	ทุรชน ทรชน
นิส	คุณ	นिरคุณ เนรคุณ
นิส	ภัย	นिरภัย
ทุส	พล	ทุรพล ทรพล

๕.๓ นิคหิตสนธิ หมายถึง คำสนธิที่มีการเปลี่ยนแปลงนิคหิต เช่น

๑) นิคหิตกับสระ ให้เปลี่ยนรูปเป็นนิคหิต เป็น ม แล้วใช้สระพยางค์หน้าของคำหลัง เช่น

สั+อาคม	เป็น	สมาคม
สั+โอสร	เป็น	สโอมสร
สั+อาทาน	เป็น	สมาทาน
สั+อาส	เป็น	สมาส
สั+อัคคี	เป็น	สามัคคี
สั+อุทัย	เป็น	สมุทัย

๒) นิคหิตสนธิกับพยัญชนะวรรคให้เปลี่ยนนิคหิตเป็นพยัญชนะท้ายวรรค เช่น

สั+กร	เป็น	สังกร
สั+จร	เป็น	สังจร
สั+เกต	เป็น	สังเกต
สั+ขยา	เป็น	สังขยา

๓) นิคหิตสนธิกับเศษวรรค ให้เปลี่ยนนิคหิตเป็น ง เช่น

สั+โยค	เป็น	สังโยค
สั+วร	เป็น	สังวร
สั+वास	เป็น	สังवास
สั+सार	เป็น	สังสาร สงสาร

กล่าวโดยสรุป คำสมาส เป็นการประสมคำอย่างหนึ่ง ซึ่งไทยได้รับมาจากภาษาบาลีและสันสกฤต คำสมาสเกิดจากการรับคำบาลีและสันสกฤตมารวมกัน เกิดคำใหม่และมีความหมายใหม่ เช่น หัตถกรรม อิศรภาพ ศัลยกรรม เป็นต้น ส่วนคำสนธิ เป็นคำที่สร้างใหม่ โดยวีเชื่อมคำตามแบบภาษาบาลี สันสกฤตให้ติดต่อกันเป็นคำเดียวกัน เช่น จตุรงค์ วิทยาลัย ธนาคาร มหัทศกรรย์ เป็นต้น



## เรื่องที่ ๕ คำที่มาจากภาษาต่างประเทศ

ภาษาไทยของเรามีภาษาอื่นเข้ามาปะปนอยู่เป็นจำนวนมากเพราะเป็นธรรมชาติของภาษาที่เป็นเครื่องมือในการสื่อสาร ถ่ายทอด ความรู้ ความคิดของมนุษย์และภาษาเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งซึ่งสามารถหยิบยืมกันได้โดยมีสาเหตุจากอิทธิพลทางภูมิศาสตร์ คือมีเขตแดนติดต่อกับอิทธิพลทางประวัติศาสตร์ที่มีการอพยพถิ่นที่อยู่ หรืออยู่ในเขตปกครองของประเทศอื่น อิทธิพลทางด้านศาสนาไทย เรามีการนับถือศาสนาพุทธ ศาสนาพราหมณ์ ศาสนาคริสต์ และอื่น ๆ นอกจากนี้อิทธิพลการติดต่อค้าขาย การศึกษา แลกเปลี่ยนเทคโนโลยี เป็นต้น จึงทำให้เรามีการยืมคำภาษาอื่นมาใช้เป็นจำนวนมาก เช่น

๑. คำที่มีจากภาษาบาลี สันสกฤต ไทยเรารับพุทธศาสนาเถรวาทซึ่งใช้ภาษาสันสกฤตมาก่อน และต่อมารับพุทธศาสนาเถรวาทลังกาวงศ์มาอีก ซึ่งใช้ภาษาบาลีเป็นเครื่องมือในการเผยแผร์ไทยจึงรับภาษาบาลี สันสกฤต เข้ามาใช้ในภาษาไทย เป็นจำนวนมาก

### ตัวอย่างภาษาบาลี สันสกฤตในภาษาไทย

บาลี	สันสกฤต	ไทย
สามี	สวาบิน	สามี
จुติ		จुติ
สกุณ		สกุณา
จุฬา		จุฬา
ทุกข		ทุกข์
	ฤช	ฤช
ขณ		ขณะ
	มิตร	มิตร
	สตุ	สัตว์
	ไวทย	แพทย์
นิจ	นิตย	นิจ, นิตย
ปทุม	ปทุม	ปทุม, ปัทมา
กุมาร	กุมาร	กุมาร
จีวร	จีวร	จีวร
อลงการ	อลงการ	อลังการ

**๒. ภาษาจีน** ไทยกับจีนมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดทางด้านเชื้อชาติ ถิ่นที่อยู่ การติดต่อค้าขาย ปัจจุบันมีคนจีนเข้ามาอาศัยในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก จึงมีการยืมและแลกเปลี่ยนภาษาซึ่งกันและกัน ภาษาจีนที่ไทยยืมมาใช้เป็นภาษาพูด คำที่ไทยยืมมาจากภาษาจีนมีมากมาย

**ตัวอย่างคำยืมภาษาจีน ในภาษาไทย**

กล้วยเดี่ยว	กล้วย	เก๋
แก้อื้อ	เกี้ยว	โก้ (ขนม)
เขี้ยว	ชา (ใบชา)	ชำ (ร้านชำ)
ชู้ชู้	ต๋วน	ต๋ว
ตุน	ตั่ง	ถ่าน
ได้	บะฉ้อ	มะหมี
เปี้ยะ (ขนม)	ลันเตา	โสหุ้ย

**๓. ภาษาอังกฤษ** ชาวอังกฤษเข้ามาติดต่อกับไทยมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาจนถึงกรุงรัตนโกสินทร์ มีการติดต่อค้าขาย เข้ามารับราชการก็มีมากและภาษาอังกฤษเป็นที่ยอมรับกันทั่วโลกว่าเป็นภาษาสากลและปะปนอยู่ในภาษาไทยมีมากมาย เช่น ลอตเตอรี่ เพอร์เซนต์ บ้อย โน้ต กอล์ฟ ลิฟท์ สวิตช์ เบียร์ ซอลค์ เบรก เกม เช็ค แสตมป์ เป็นต้น

**ตัวอย่างคำศัพท์ภาษาอังกฤษในภาษาไทย**

super	ซูเปอร์
suit	สูท
mail	เมลล์
mile	ไมล์
tent	เต็นท์
golf	กอล์ฟ
bank	แบงก์
lift	ลิฟท์
sex	เซ็กส์
apartment	อพาร์ทเมนต์
pound	ปอนด์

#### ๔. ภาษาเขมร

เขมรและไทยเป็นชาติที่มีความสัมพันธ์กันมานับตั้งแต่อดีตกาล หลักฐานทางด้านโบราณคดี และประวัติศาสตร์ยืนยันว่า เขมรมีอิทธิพลเหนือดินแดนสุวรรณภูมิมาเป็นเวลาช้านาน ก่อนที่ไทยจะสร้างกรุงสุโขทัย เป็นราชธานีหลายร้อยปี จากการที่สองประเทศมีอาณาเขตติดต่อกันและมีความสัมพันธ์กันในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นทางวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี การค้าขาย การสงคราม การศาสนา เป็นต้น ทำให้ภาษาเขมรเข้ามาปะปนกับภาษาไทยมาตั้งแต่สมัยโบราณ โดยเฉพาะสมัยกรุงศรีอยุธยา ไทยและเขมรมีการติดต่อกันมากขึ้น ทำให้ภาษาเขมรได้เข้ามาปะปนกับภาษาไทยมากขึ้น

#### ตัวอย่างคำเขมรในภาษาไทย

คำเขมร	คำไทย
โค	โค
รบ้ำ	ระบ้ำ
รเปียบ	ระเปียบ
ทูล	ทูล
ควร	ควร
สุพาน	สะพาน
ไพร์	ไพร์
เพราะ	เพราะ
ช้านญ	ช้านญ
ทวด	ทวด
ฉาน	ฉัน
สนง	สนอง
ขุที	กะที
พวง	ปวง
ไกร	ไกร
เฉียง	เฉียง
ขจาย	ขจาย
เกีย	เกิด
สงวน	สงวน
สอาด	สอาด
ชราบ	ทราบ

### ๕. ภาษามอญในภาษาไทย

มอญและไทยมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันมาเป็นเวลานาน ดินแดนที่เป็นอาณาเขตของประเทศไทยปัจจุบันเคยเป็นที่อยู่ของพวกมอญ ซึ่งมีความเจริญรุ่งเรืองแต่โบราณ ไทยได้รับอารยธรรมหลายอย่างจากมอญเข้ามา เช่น พุทธศาสนา อักษรศาสตร์ เป็นต้น ปัจจุบันแม้ว่ามอญจะสูญสิ้นชาติแล้วก็ตาม แต่ยังมีคนเชื้อสายมอญพูดภาษามอญอยู่ ซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อยอาศัยอยู่ในประเทศพม่าและประเทศไทย สำหรับชาวมอญที่ได้อพยพเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารพระมหากษัตริย์ไทยนั้น เข้ามาตั้งบ้านเรือนอยู่รวมกันเป็นหมู่บ้าน ตามบ้าน เรียกว่าหมู่บ้านมอญ เช่น มอญปากลัด มอญปากเกร็ด มอญบางกระดี มอญปทุมธานี ฯลฯ

#### ตัวอย่างภาษามอญในภาษาไทย

ก้วน พลาย เพลาะ ได้ เกวียน ฝาละมี กำมะลอ กายาน เป็นต้น

### ๖. ภาษาพม่าในภาษาไทย

พม่ามีการเกี่ยวข้องกับไทยในหลายด้าน พม่ากับไทยทำสงครามกันโดยตลอด ไทยเคยตกเป็นเมืองขึ้นของพม่า ถึง ๒ ครั้ง แม้ว่าพม่าเคยติดต่อกับไทยเป็นเวลาช้านาน แต่ภาษาพม่าเข้ามาในภาษาไทยน้อยมาก

#### ตัวอย่างภาษาพม่าที่มีอยู่ในภาษาไทย

ภาษาพม่า	คำไทย
kaki	สีกาก็
da	ดาบ
saundo	จวน
ชเวดากอง	ชเวดากอง
ตองอู	ตองอู
สาระวิน	สาละวิน
นันทบุเรง	นันทบุเรง
เนวิน	เนวิน
ทินอ่อง	ทินอ่อง
อู่กัน	อู่กัน
จ๊กกาย	จ๊กกาย

### ๗. ภาษามลายูในภาษาไทย

ประเทศไทยมีอาณาเขตติดต่อกับชาวมลายู และได้มีการติดต่อกันมาเป็นเวลาช้านานแล้ว ตั้งแต่สมัยสุโขทัย จนกระทั่งถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ในประวัติศาสตร์ พ่อขุนรามคำแหงมหาราช แห่งราชอาณาจักรสุโขทัย เคยได้ขยายอาณาเขตออกไปจนถึงแหลมมลายู

#### ตัวอย่างลักษณะของภาษาชวา มลายูในภาษาไทย

ภาษามลายู	คำไทย
ganja	กัญชา
kertar	กระต๊าก
kameyam	กำยาน
kalasi	กะลาสี
kabal	กะบัน
karah	กระ
kupal	กำป่น
kong	กง (เรือ)
retupat	ข้าวต้มมัด
cheruat	จรวด
champadak	จำปาตะ
tera	ตรา
durian	ทุเรียน
nuri	โนรี
buda	บูดู
bunga	บุหงา
batek	ปาเต๊ะ
beka	เพกา
manggusta	มังคุด
bukit	ภูเขา, ภูเก็ต
tiba	เตผา

## ๘. ภาษาฝรั่งเศสในภาษาไทย

ในสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ฝรั่งเศสได้ส่งราชทูตเจริญสัมพันธไมตรีกับไทย เมื่อ พ.ศ. ๒๒๒๓ และไทยได้ส่งคณะทูตไปยังกรุงฝรั่งเศสเป็นการตอบแทน สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ฝรั่งเศสมีความเกี่ยวข้องทางการเมือง มากกว่าการติดต่อค้าขาย ภาษาฝรั่งเศสรุ่นแรกปรากฏในจดหมายราชทูตไทยไปฝรั่งเศสหลายคำ

### ตัวอย่างภาษาฝรั่งเศสที่ปรากฏในภาษาไทย

ภาษาฝรั่งเศส	คำไทย
mayanaise	มายองเนส
rhum	รัม
Henri Dunaut	อังรี ดูนังต์
Napoleon	นโปเลียน
Louise Pastueur	หลุยส์ ปาสเตอร์
Cognac	คอนยัค
mustaug	มัสแตง
Coupe	คูเป้
Capitaine	กัปตัน
Consul	กงสุล
garanbi	การันตี

กล่าวสรุป คำที่มาจากภาษาต่างประเทศเข้ามาปะปนอยู่ในภาษาไทยเป็นจำนวนมาก เพราะเป็นธรรมชาติของภาษาที่เป็นเครื่องมือในการสื่อสาร ซึ่งมาจากสาเหตุต่าง ๆ เช่น อิทธิพลทาง ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ การย้ายถิ่น การสื่อสาร การค้าขาย การเผยแพร่ศาสนา เป็นต้น ภาษาจากต่างประเทศที่เข้ามาในประเทศไทยมีภาษาบาลีและสันสกฤต ภาษาจีน ภาษาอังกฤษ ภาษาเขมร ภาษามอญ พม่า มลายู ฝรั่งเศส เป็นต้น

แบบฝึกหัดทบทวนบทที่ ๑

คำชี้แจง จงเติมคำลงในช่องว่างให้ได้ใจความที่สมบูรณ์

๑. ลักษณะสำคัญของภาษาไทย มีดังนี้ (เขียนเฉพาะหัวข้อสำคัญ)

- ๑. ....
- ๒. ....
- ๓. ....
- ๔. ....
- ๕. ....
- ๖. ....
- ๗. ....
- ๘. ....
- ๙. ....
- ๑๐. ....

๒. คำเป็น คือ.....

๓. คำตาย คือ.....

๔. คำซ้ำ คำซ้อน คือ .....

๕. คำสมาส คือ.....

๖. คำสนธิ คือ.....

๗. คำที่มาจากต่างประเทศ มีประเทศอะไรบ้าง ยกตัวอย่างคำที่มาจากต่างประเทศ

.....

## แบบทดสอบบทที่ ๑ เรื่อง ลักษณะของภาษาไทยเพื่อความสำเ็จ

### คำชี้แจง จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด

๑. ตำราเรียนภาษาไทยเล่มแรกของไทย คืออะไร

- ก. อิเหนา
- ข. จินตามณี
- ค. แบบเรียนเร็ว
- ง. สมุทรโฆษคำฉันท์

๒. ข้อใดเป็นคำสรรพนาม

- ก. ฉัน-ผม-เธอ
- ข. แขน-ขา-มือ
- ค. พ่อ-แม่-พี่
- ง. ผอม-อ้วน-เขียว-ดำ

๓. การสร้างคำในภาษาไทยให้มีเพิ่มขึ้นโดยการทำตามข้อใด

- ก. การเขียน
- ข. การพูด
- ค. การเผยแพร่คำ
- ง. ศัพท์บัญญัติ

๔. ข้อใดเป็น “คำตาย” ทุกคำ

- ก. ฟัง-ตน-ยาม
- ข. เขย-พราว-กิน
- ค. บิด-ตรวจ-พบ
- ง. คำ-ใบ-ไม้

๕. “คำซ้ำ” ข้อใดถูกต้อง

- ก. ในตู้นี้มีหนังสือดี ๆ ให้อ่าน
- ข. บ้านนี้ อยู่เป็นสุข
- ค. ดูเนื้อตัวมอมแมม
- ง. เบิกบานใจทุกวัน



๖. “คำซ้อน” คือข้อใด

- ก. แถว ๆ
- ข. กะเร่อกะร่า
- ค. ดี ๆ ชั่ว ๆ
- ง. กะเร่อ ๆ กะร่า ๆ

๗. คำว่า “ภูมิศาสตร์” อ่านถูกต้อง คือข้อใด

- ก. ภูมิ-สาด
- ข. ภูมิ-ศาสตร์
- ค. พู-มิ-สาด
- ง. ภู-มิ-ศาสตร์

๘. ข้อใดเป็น “คำสมาส” ทุกคำ

- ก. กรรมกร-ราชการ
- ข. ราชานุญาต-ราชูปถัมภ์
- ค. ราชูทิศ-ชโลทร
- ง. ราโชบาย-นิรภัย

๙. คำภาษาบาลีว่า “อลงการ” ภาษาไทยคือข้อใด

- ก. อไลการ
- ข. อลงการ
- ค. อลงกร
- ง. อล้งการ

๑๐. ภาษาอังกฤษว่า “tent” ภาษาไทยคืออะไร

- ก. เต็นน์
- ข. เต็นท์
- ค. เตนท์
- ง. เต็น

## บทที่ ๒

### ธรรมชาติของภาษา

#### สาระสำคัญ

ธรรมชาติของภาษาในโลกนี้มีลักษณะที่เหมือนกันและแตกต่างกันไปตามประเทศนั้น ๆ แต่ธรรมชาติของภาษาในโลกนี้มีลักษณะเหมือนกันหลายประเภท เช่น ภาษาใช้เสียงในการสื่อความหมาย ภาษาเกิดจากหน่วยเล็กประกอบกันเป็นหน่วยใหญ่ ภาษามีการเปลี่ยนแปลง ภาษามีลักษณะที่เหมือนกันและต่างกันเป็นพฤติกรรมทางสังคม ส่วนเรื่องระดับของภาษามี ๓ ระดับ คือ ภาษาระดับทางการ กึ่งทางการและไม่เป็นทางการ ปัจจัยที่กำหนดระดับภาษา คือ โอกาสและสถานที่สัมพันธภาพระหว่างบุคคล ลักษณะเนื้อหาและสื่อที่ใช้ในการสื่อสาร

#### ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

- ผู้เรียนสามารถอธิบายลักษณะธรรมชาติของภาษาได้อย่างถูกต้อง
- ผู้เรียนสามารถอธิบายระดับของภาษาได้อย่างถูกต้อง

#### ขอบข่ายเนื้อหา

เรื่องที่ ๑ ธรรมชาติของภาษา

เรื่องที่ ๒ ระดับของภาษา

## เรื่องที่ ๑ ธรรมชาติของภาษา

มนุษย์ทุกชาติ ทุกเผ่าพันธุ์ในโลกนี้ต่างก็มีภาษาเป็นของตัวเองที่ใช้ในการสื่อสาร มนุษย์ยิ่งเจริญขึ้นเพียงใด ภาษาที่ใช้ยิ่งมีความสลับซับซ้อนขึ้นเพียงนั้น ภาษาของมนุษย์ทุกภาษามีลักษณะทั่วไปรวมกันและแตกต่างกัน ดังนั้นเราจึงควรศึกษาธรรมชาติของภาษา เพื่อให้ทราบถึงสภาพความเป็นจริงของภาษา



### ความหมายและธรรมชาติของภาษา

ภาษา หมายถึง เครื่องมือที่ใช้สื่อสารทำความเข้าใจกันระหว่างมนุษย์ การทำความเข้าใจกันทำได้หลายวิธีทั้งโดยใช้เสียง กิริยาอาการ ถ้อยคำ ฯลฯ อย่างไรก็ตามวิธีที่การเหล่านี้ต้องมีระเบียบและการกำหนดรู้ความหมายเป็นข้อตกลงร่วมกันจึงจะนับได้ว่าเป็นภาษา

การศึกษาเรื่องธรรมชาติของภาษาเป็นการศึกษาความเป็นไปของภาษาว่ามีลักษณะอย่างไร เพื่อให้ผู้ศึกษานำภาษาไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ตลอดจนทำให้ระมัดระวังในการใช้ภาษาอีกด้วย ธรรมชาติของภาษาในโลกนี้มีลักษณะเหมือนกัน หลายประการ ดังนี้

๑. ภาษาใช้เสียงในการสื่อความหมาย
๒. ภาษาเกิดจากหน่วยเล็กประกอบกันเป็นหน่วยใหญ่
๓. ภาษามีการเปลี่ยนแปลง
๔. ภาษามีลักษณะทั้งเหมือนกันและต่างกัน
๕. ภาษาเป็นพฤติกรรมทางสังคม

## ๑. ภาษาใช้เสียงในการสื่อความหมาย

ความหมายของภาษามี ๒ ลักษณะ คือ

๑.๑ ความหมายอย่างกว้าง หมายถึงการสื่อความหมายให้เข้าใจกันระหว่างสองฝ่ายด้วยวิธีการอย่างใด อย่างหนึ่ง อาจใช้ทั้งเสียง ท่าทางหรือสัญลักษณ์ หรืออื่น ๆ

๑.๒ ความหมายอย่างแคบ หมายถึงการที่มนุษย์สื่อความหมายออกเป็นภาษาถ้อยคำ โดยใช้เสียงพูด ซึ่งตามลักษณะทางธรรมชาติของภาษานั้น ทุกภาษาจะเกิดมีภาษาพูดก่อนแล้วจึงถ่ายทอดภาษาพูด ด้วยสัญลักษณ์ออกมาเป็นตัวหนังสือ ซึ่งก็คือ ภาษาเขียนนั่นเอง

## ๒. ภาษาเกิดจากหน่วยเล็กประกอบกันเป็นหน่วยใหญ่

ธรรมชาติกำเนิดของภาษานั้น เริ่มจากหน่วยที่เล็ก ประกอบกันเป็นหน่วยที่ใหญ่ขึ้น

คำว่าหน่วยในที่นี้หมายถึงส่วนประกอบต่าง ๆ ของภาษา ซึ่งเริ่มตั้งแต่การนำเสียงต่าง ๆ มาประกอบกันเป็นคำ จากคำประกอบกันเป็นประโยค จากประโยคประกอบกันเป็นข้อความ จากข้อความประกอบกันเป็นเรื่องราวต่าง ๆ

ในภาษาไทยของเรา มีเสียงสระ เสียงพยัญชนะและเสียงวรรณยุกต์ เป็นจำนวนมาก จึงสามารถนำเสียงเหล่านี้มาประกอบกันเป็นคำและกำหนดความหมายได้มาก อาจเป็นคำเดียว (คำมูล) คำประสม คำซ้อน คำซ้ำ และจะนำมาประกอบกันเป็นประโยค โดยการนำคำต่าง ๆ มาเรียงร้อยกันได้เป็นจำนวนมากโดยไม่จำกัด ยิ่งไปกว่านั้น ยังสามารถขยายประโยคย่อย ๆ ให้เป็นประโยคที่ยาวออกไปอีกมากมายได้อย่างไม่จำกัด ดังตัวอย่าง เช่น

- ๑) นักศึกษาอ่านหนังสือ
- ๒) นักศึกษาอ่านหนังสือภาษาไทย
- ๓) นักศึกษาอ่านหนังสือภาษาไทยกับเพื่อน
- ๔) นักศึกษาอ่านหนังสือภาษาไทยกับเพื่อนผู้ชาย
- ๕) นักศึกษาอ่านหนังสือภาษาไทยกับเพื่อนผู้ชายที่ขาดเรียน

## ๓. ภาษามีการเปลี่ยนแปลง

การเปลี่ยนแปลงเป็นธรรมชาติของภาษาที่ยังมีคนใช้เป็นปกติ ส่วนภาษาที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงเลย คือภาษาที่ตายไปแล้ว ไม่มีคนนำมาใช้อีกแล้ว การเปลี่ยนแปลงนั้นอาจเป็นการเปลี่ยนแปลงของเสียงบางเสียง ความหมายของคำบางคำ รูปประโยคบางประโยค คำและประโยคบางอย่างอาจเลิกใช้แล้ว ซึ่งอาจจะใช้คำหรือรูปประโยคใหม่ขึ้นมาแทน เช่น

หมากม่วง เป็น มะม่วง	ตาคู เป็น ตะปู
อันหนึ่ง เป็น อนึ่ง	แต่ถ้าว่า เป็นแต่ทว่า
ท่านนาย เป็น ทนาย	ตาวัน เป็น ตะวัน

#### ๔. ภาษาที่มีลักษณะที่ทั้งเหมือนกันและต่างกัน

ภาษาทุกภาษาในโลกนี้ มีธรรมชาติที่มีทั้งความเหมือนและความแตกต่าง ในเรื่องของความต่าง จะสังเกตได้ง่าย กล่าวคือ ทุกภาษาจะแตกต่างในด้านของเสียง ดังตัวอย่างเปรียบเทียบระหว่างภาษาไทยกับภาษาอังกฤษ ดังนี้

ภาษาไทย	ภาษาอังกฤษ
มีวรรณยุกต์ เอก โท ตรี จัตวา	ไม่มีวรรณยุกต์
ไม่มีเสียงตัว q และ z ไม่มีคำนำหน้าคำนาม	มีเสียงตัว q และ z มีคำนำหน้าคำนาม (Article) ไม่มีลักษณะนาม

ในด้านความเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันของภาษาต่าง ๆ อาจสรุปได้ ดังต่อไปนี้

๔.๑ ภาษาทุกภาษาใช้เสียงในการสื่อความหมาย ได้แก่ เสียงสระและพยัญชนะ (ภาษาไทยเพิ่มเสียงวรรณยุกต์)

๔.๒ ภาษาทุกภาษามีวิธีการสร้างคำศัพท์ใหม่ที่แตกต่างกัน เช่น ในภาษาไทย มีวิธีการสร้างคำศัพท์ใหม่ ด้วยการประสมคำ ซ้ำคำ ซ้อนคำ เช่น

- คำประสม - ทุนทรัพย์, ตู้เซฟ ฯลฯ
- คำซ้ำ - ดำ ๆ, แดง ๆ, ลูก ๆ, หลาน ๆ ฯลฯ
- คำซ้อน - อุ้มชู, แข็งแรง ฯลฯ

๔.๓ ภาษาทุกภาษามีสำนวน คือ การใช้คำเดิมในความหมายใหม่ ที่ไม่ใช่ความหมายตรงตัว เช่น สำนวนไทยที่ว่า คมในฝัก จับเสือมือเปล่า ซ้ำ ๆ ได้พริ้วสองเล่มงาม ฯลฯ

๔.๔ ภาษาทุกภาษามีคำชนิดต่าง ๆ เช่น คำนาม คำกริยา คำนาม ฯลฯ

#### ๕. ภาษาเป็นพฤติกรรมทางสังคม

ภาษาเกิดจากการเรียนรู้แบบถ่ายทอดบุคคลในสังคมเดียวกัน สมาชิกในสังคมโดยอ้อมมีโอกาสเรียนรู้ภาษาเดียวในสังคม

กล่าวโดยสรุป ธรรมชาติของภาษามนุษย์ทุกเผ่าพันธุ์ในโลกนี้ต่างก็มีภาษาเป็นของตนเองที่ใช้ในการสื่อสารเพราะภาษาเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการสื่อสารทำความเข้าใจระหว่างมนุษย์ ซึ่งมีหลายวิธีด้วยกัน เช่น ภาษาพูด กิริยาท่าทาง เป็นต้น ธรรมชาติของภาษาในโลกนี้มีลักษณะเหมือนกันหลายประการ เช่น ภาษาใช้เสียงในการสื่อสารความหมาย ภาษาเกิดจากหน่วยเล็กประกอบกันเป็นหน่วยใหญ่ ภาษามีการเปลี่ยนแปลง ภาษามีลักษณะทั้งเหมือนและต่างกัน และภาษาเป็นพฤติกรรมทางสังคม

## เรื่องที่ ๒ ระดับของภาษา

ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร ความรู้ ความคิด ความรู้สึก ทักษะ ทักษะ แล้วยังสร้างความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ด้วยกัน ดังนั้น ภาษาจึงมีหลายระดับทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ มีผู้แบ่งระดับที่หลากหลาย เช่น บางกลุ่มแบ่งเป็น ๒ ระดับ คือ ระดับที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ แต่บางกลุ่ม แบ่งเป็น ๓ ระดับ คือ ระดับพิธีการ กึ่งพิธีการ และไม่แบบแผน และบางกลุ่มแบ่งระดับภาษาออกเป็น ๕ ระดับ คือ ระดับพิธีการ ทางการ กึ่งทางการ ระดับสนทนา และระดับกันเอง (ไม่เป็นทางการ)

ระดับของภาษา หมายถึง ความลดหลั่นของถ้อยคำและเรียบเรียงถ้อยคำที่ใช้ตามโอกาส กาลเทศะและความสัมพันธ์ระหว่างที่เป็นบุคคลเป็นผู้ส่งสารและผู้รับสาร

คนในสังคมแบ่งออกเป็นหลายกลุ่ม หลายชนชั้นตามสถานภาพ อาชีพ ถิ่นที่อยู่อาศัย ฯลฯ ภาษาซึ่งมีลักษณะผิดแผกหลายระดับไปตามกลุ่มคนที่ใช้ภาษาดังนี้

### ภาษาแบ่งออกเป็น ๓ ระดับ ดังนี้

**๑. ภาษาระดับทางการ หรือแบบแผน** เป็นภาษาที่ใช้ในที่ประชุมที่มีแบบแผน เช่น การบรรยาย การอภิปราย อย่างเป็นทางการ หรือใช้ในการเขียนข้อความที่จะให้ปรากฏต่อสาธารณชนอย่างเป็นทางการเป็นงาน เช่น ตำราวิชาการ หนังสือที่ใช้ติดต่อกันเป็นทางการหรือในวงการธุรกิจ ถ้อยคำที่ใช้มีลักษณะตรงไปตรงมา อาจมีศัพท์เทคนิคหรือศัพท์วิชาการบ้าง ภาษาที่ใช้ต้องสื่อสารให้ได้ผลตามจุดประสงค์โดยประหยัดทั้งถ้อยคำและเวลาให้มากที่สุด

**๒. ภาษาระดับกึ่งทางการหรือแบบแผน** เป็นภาษาเขียนปนภาษาพูด เป็นภาษาที่ใช้สื่อสารโดยมุ่งให้เกิดความเข้าใจ ความรวดเร็วลดความเป็นทางการลงบ้างให้เกิดความใกล้ชิดยิ่งขึ้น ระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารมากกว่าระดับภาษาแบบแผน เช่น การพูดอภิปราย หรือบรรยาย การเขียนเชิงสนทนา การพูดทางวิทยุและโทรทัศน์ ข่าว และบทความในหนังสือพิมพ์ ฯลฯ ลักษณะของภาษาระดับนี้มักเป็นเรื่องเกี่ยวกับความรู้ทั่วไป ธุรกิจ การแสดงความคิดเห็นเชิงวิชาการหรือการดำเนินชีวิต ฯลฯ มักใช้ศัพท์วิชาการเท่าที่จำเป็น และอาจมีถ้อยคำที่แสดงความคุ้นเคยปนอยู่บ้าง

**๓. ภาษาระดับปากหรือไม่เป็นทางการ** เป็นภาษาที่ใช้ภาษาพูด มีน้ำเสียงเป็นกันเอง ใช้ในวงการจำกัด มักใช้ในสถานที่ที่จำเป็นส่วนตัวกับบุคคลที่สนิทสนมคุ้นเคย ลักษณะเด่นของภาษาไม่เป็นทางการ คือ ไม่เคร่งครัดด้านความสมบูรณ์ของประโยค และความถูกต้องของไวยากรณ์ เช่น การพูดระหว่างสามีภรรยา ระหว่างญาติพี่น้องหรือเพื่อนสนิท เป็นต้น ลักษณะของสารไม่มีขอบเขตจำกัด แต่มักใช้ในการพูดจากันเท่านั้นอาจจะปรากฏในบทสนทนาในนวนิยายหรือเรื่องสั้น เพื่อความสมจริง ถ้อยคำที่ใช้อาจมีคำคะนอง คำไม่สุภาพหรือคำภาษาถิ่นปะปนอยู่ เรียกว่าภาษาปาก เช่น เขี้ยวลากดิน ล้ำเส้น คุณนาย เมียน้อย ชิว โดด หัวกบาล เป็นต้น

## ตัวอย่างการใช้ภาษาระดับต่าง ๆ

ภาษาทางการ – คำเรียนจบจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง  
 ภาษากึ่งทางการ – คำเรียนจบจากรามคำแหง  
 ภาษาปาก – คำเรียนจบจากราม

ภาษาทางการ – กรุณาปิดไฟหน่อย เพราะว่างนอนแล้ว  
 ภาษากึ่งทางการ – ปิดไฟหน่อยว่างแล้วนะ  
 ภาษาปาก – ปิดไฟหน่อยสิว่างจะตายแล้ว

ภาษาทางการ – สามแม่ค้าขายอาหารถูกคนร้ายหลอก  
 ภาษากึ่งทางการ – แฟนแม่ค้าขายอาหารถูกหลอก  
 ภาษาปาก – ตุ่นผัวแม่ค้าขายอาหาร

## ปัจจัยที่กำหนดระดับภาษา

ปัจจัยที่กำหนดระดับภาษา แบ่งออกได้ ๔ ลักษณะ คือ

๑. โอกาสและสถานที่ เช่น ถ้ามีการประชุมบุคคลกลุ่มใหญ่ การใช้ภาษาจะเป็นทางการ แต่ถ้ามีการพูดกันในตลาด ร้านค้า ภาษาก็จะต่างระดับออกไป

๒. สัมพันธภาพระหว่างบุคคล บุคคลมีสัมพันธภาพหลายลักษณะ เช่น บุคคลที่ไม่เคยรู้จักกัน ทั้งรู้จักกันและบุคคลที่เป็นเพื่อนสนิทกัน ก็จะใช้ภาษาต่างระดับกัน

๓. ลักษณะของเนื้อหา เช่น เนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัวจะไม่นำไปใช้กับระดับภาษาพิธีการ หรือเป็นทางการ

๔. สื่อที่ใช้ในการสื่อสาร เช่น จดหมายปิดผนึกกับไปรษณียบัตร ภาษาที่ใช้ก็แตกต่างกัน หรือพูดทางวิทยุกับโทรทัศน์ ระดับภาษาที่ใช้ย่อมแตกต่างกัน

กล่าวโดยสรุป ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสารทุกประเภท ทั้งที่เป็นระดับทางการ กึ่งทางการและภาษาไม่เป็นทางการ ระดับของภาษา จึงเป็นถ้อยคำที่ใช้ตามโอกาส กาลเทศะและความสัมพันธ์ระหว่างที่เป็นบุคคล เป็นผู้ส่งสารและผู้รับสาร ภาษาแบ่งออกเป็น ๓ ระดับ คือ ภาษาระดับทางการหรือแบบแผน ภาษาระดับกึ่งทางการหรือกึ่งแบบแผน และภาษาระดับปากหรือไม่เป็นทางการ นอกจากนั้นปัจจัยที่กำหนดระดับภาษามี ๔ ประการ คือ โอกาสและสถานที่ สัมพันธภาพระหว่างบุคคล ลักษณะของเนื้อหาและสื่อที่ใช้ในการสื่อสาร

แบบฝึกหัดทบทวนบทที่ ๒

คำชี้แจง จงเติมคำลงในช่องว่างให้ได้ใจความที่สมบูรณ์

๑. ธรรมชาติของภาษา หมายถึง .....

๒. ธรรมชาติของภาษามีอะไรบ้าง

๑. ....
๒. ....
๓. ....
๔. ....
๕. ....

๓. ภาษาแบ่งออกเป็น ๓ ระดับ คือ

๑. ....
๒. ....
๓. ....

๔. จากข้อ ๓ ยกตัวอย่าง ภาษาทั้ง ๓ ระดับ

๑. ....
๒. ....
๓. ....



## แบบทดสอบที่ ๒ ธรรมชาติของภาษา

### คำชี้แจง จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด

- ทุกภาษาจะมีการเริ่มต้นด้วยภาษาใดก่อน
  - ภาษาใบ้
  - ภาษาพูด
  - ภาษาเขียน
  - ภาษาตัวอักษร
- ภาษามีการเปลี่ยนแปลง คำว่า “ท่านนาย” ควรเป็นคำใด
  - ท่านาย
  - เจ้านาย
  - ทำนาย
  - ทนาย
- ภาษาทุกภาษามีอะไรที่เหมือนกัน
  - มีคำนาม-คำกริยา
  - ความหมายของคำ
  - วิธีเขียนอักษร
  - จำนวนคนพูด
- ข้อใดกล่าวถูกต้องเกี่ยวกับภาษาที่มีความแตกต่างกัน
  - ทุกภาษามีสำนวน
  - มีวิธีการสร้างคำศัพท์ใหม่
  - ใช้เสียงในการสื่อสารความหมาย
  - ทุกภาษาที่มีความแตกต่างกันในด้านเสียง
- ระดับของภาษาหมายถึงอะไร
  - ระดับการพูดของชนชั้นสูง-ต่ำ
  - ความลดหลั่นของถ้อยคำจากต่ำไปหาสูง
  - ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่เป็นผู้พูด
  - การเรียงเรียงถ้อยคำที่ใช้ตามโอกาสและกาลเทศะ

๖. ภาษาแบ่งออกเป็น ๓ ระดับ คือ

- ก. ภาษาระดับทางการ-กึ่งทางการ-ไม่เป็นทางการ
- ข. ภาษาพูด-ภาษาเขียน-ภาษาท่าทาง
- ค. ภาษาท่าทาง-ภาษาสัญลักษณ์-ภาษาพูด
- ง. ภาษาราชการ-ภาษาไม่ใช่ราชการ-ภาษาพูด

๗. “การพูดระหว่างสามีภรรยา” เป็นการพูดระดับใด

- ก. ภาษาปาก
- ข. ภาษาท่าทาง
- ค. ภาษาทางการ
- ง. ภาษาไม่ใช่ราชการ

๘. ข้อใดเป็นภาษาแบบแผน

- ก. การพูดทางวิทยุ
- ข. ตำราวิชาการ
- ค. การพูดสนทนา
- ง. การพูดติดต่องาน

๙. จากข้อ ๘ การใช้ถ้อยคำควรเป็นอย่างไร

- ก. ตรงไปตรงมา
- ข. อ้อมค้อม
- ค. สัญลักษณ์
- ง. ดีความอีกครั้ง

๑๐. “ภาษากึ่งแบบแผน” ควรเป็นการพูดแบบใด

- ก. วันชัยพูดออกรายการวิทยุ
- ข. วันดีสอนหนังสือที่โรงเรียน
- ค. วันชาติพิมพ์หนังสือราชการ
- ง. วันทนาคุยกับสามีทางโทรศัพท์

## บทที่ ๓

### ลักษณะและการเลือกใช้คำ กลุ่มคำและประโยค

#### สาระสำคัญ

การเลือกใช้คำ กลุ่มคำ และประโยคทำให้ภาษาไทยมีความงดงาม สละสลวยและถูกต้องตามหลักภาษาจึงต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับคำต่าง ๆ เช่น คำสุภาพ ควรใช้ให้ถูกต้องไม่เป็นคำหยาบคาย คำพวน คำห้วน หรือกระด้าง ไม่เป็นคำที่ใช้เปรียบเทียบกับของหยาบและศัพท์แสดงต่าง ๆ ส่วนคำราชาศัพท์ควรใช้ให้ถูกต้อง มี ๔ ชนิด คือ นามราชาศัพท์ สรรพนามราชาศัพท์ กิริยาราชศัพท์และวิเศษณ์ราชาศัพท์ ควรศึกษาหลักการใช้คำราชาศัพท์ให้ใช้อย่างถูกต้องในด้านการใช้คำ คือ การประเสียงพยัญชนะ เสียงสระ และวรรณยุกต์ คำในภาษาไทย มีลักษณะเด่น เช่น ภาษาไทยมีเสียงวรรณยุกต์ต่ำ เพื่อบอกความหมายของคำ ส่วนสำนวน เป็นถ้อยคำหรือ ข้อความที่มีความหมายไม่ตรงตามตัว มีความหมายลึกซึ้ง ใช้แทนภาษาพูดธรรมดาได้อย่างคมคายประการสุดท้ายคือประโยค ซึ่งเป็นถ้อยคำที่นำมาเรียงกันได้ใจความสมบูรณ์

#### ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

- อธิบายลักษณะของคำ กลุ่มคำและประโยคได้อย่างถูกต้อง
- เลือกใช้คำ กลุ่มคำและประโยคได้อย่างถูกต้อง

#### ขอขยายเนื้อหา

- เรื่องที่ ๑ คำสุภาพ คำราชาศัพท์
- เรื่องที่ ๒ คำและสำนวน
- เรื่องที่ ๓ ประโยคและชนิดของประโยค

## เรื่องที่ ๑ คำสุภาพ คำราชาศัพท์

ตามที่เข้าใจกันทั่วไปว่า ราชาศัพท์ หมายถึง ถ้อยคำ จำนวนหนึ่งที่มีลักษณะพิเศษ เป็นคำที่ใช้กับพระมหากษัตริย์และเจ้านาย เช่น พระเนตร พระกรรณ พระบาท พระหัตถ์ สรง เสวย เป็นต้น ที่จริงราชาศัพท์ มีความหมายกว้างกว่านี้ เช่นใช้ในการกราบบังคมทูลพระกรุณา ในการเขียนหนังสือ และแต่งโคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน จะกล่าวถึงผู้ใด สิ่งใดก็ใช้ถ้อยคำให้สมกับความ ไม่ให้พลาดจากแบบแผนเยี่ยงอย่าง ที่มีมาแต่ก่อน

### คำสุภาพ

ถ้อยคำต่าง ๆ ที่เราพูดจากันอยู่โดยทั่วไปนั้น บางคำก็สมควรจะกราบบังคมทูล บางคำก็ควร ถ้าหากคำใดสมควรเราจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงเสียให้เหมาะสม การเปลี่ยนแปลงถ้อยคำต่าง ๆ ให้เหมาะสมเรียกว่า “คำสุภาพ” คำสุภาพเป็นส่วนหนึ่งของราชาศัพท์

#### ความหมายของคำสุภาพ

คำสุภาพ หมายถึง ราชาศัพท์ที่ใช้สำหรับสุภาพชนและชนชั้นบุคคลทั่วไปอันเป็นคำสามัญที่เปลี่ยนแปลงให้สุภาพขึ้น

การใช้คำสุภาพ

การใช้คำสุภาพมีหลักการ ดังนี้

๑. ไม่เป็นคำหยาบ เช่น อ้าย อี ชี้ เยี่ยว ต้องเปลี่ยนแปลงหรือไม่ใช้คำเหล่านี้เพื่อความสุภาพ เช่น

ขี้มูก	เป็น	น้ำมูก
ไปชี้	เป็น	ไปอุจจาระ
ไปเยี่ยว	เป็น	ไปปัสสาวะ
ไอ้นั่น ไอ้นี่	เป็น	สิ่งนั้น สิ่งนี้

๒. ไม่เป็นคำพวน หมายถึง คำเมื่อพวนกลับแล้วกลายเป็นคำหยาบ เช่น

ตากแดด	เป็น	ผึ่งแดด
เห็นควรด้วย	เป็น	เห็นสมควรด้วย
แขกดี	เป็น	ชี้แตก
พุงบัก	เป็น	ผักบุง
ดากมี	เป็น	ตีมาก

๓. ไม่เป็นคำห้วนหรือกระด้าง ควรหลีกเลี่ยงและใช้คำอื่นแทน เช่น

เปล่า	ควรเป็น	หาไม่ได้
ไม่รู้	ควรเป็น	ไม่ทราบ
เออเว้ย	ควรเป็น	มิได้, หาไม่ได้
เออ	ควรเป็น	ค่ะ, ครับ

๔. ไม่เป็นคำที่ใช้เปรียบเทียบกับของหยาบ เช่น

ซากกะเบือ	เป็น	ไม้ตีพริก
ปลาสลิด	เป็น	ปลาใบไม้
ไข่	เป็น	ฟอง
ดอกสลิด	เป็น	ดอกขจร
สองบาท	เป็น	กึ่งตำลึง
ปลาช่อน	เป็น	ปลาหาง

๕. ไม่เป็นคำอุทานที่แสดงความไม่เคารพอันไม่สุภาพ เช่น

หา ตายห่า ! เฮ้ย ! แม่ง ! แก ! เป็นต้น หรือใช้อาการพยักหน้าแทนรับหรือสั่นศีรษะ แทนการปฏิเสธ อย่างพูดกับเพื่อน ๆ สนทนกัน เป็นต้น

๖. ถ้อยคำไม่สุภาพที่ควรงดใช้ เช่น พูดภาษาไทยปนภาษาต่างประเทศ ศัพท์สะแลงต่าง ๆ เพราะเป็นคำที่เข้าใจกันในกลุ่ม และผู้ที่คุ้นเคยกันเท่านั้น และไม่นับว่าเป็นคำสุภาพหรือแม้จะเป็น ภาษาพูดที่คนส่วนใหญ่ยอมรับ ทั้งยังไม่เป็นภาษาที่พูดกันในพิธีการต่าง ๆ ด้วย

ตัวอย่างคำสุภาพ

ภาษาไม่สุภาพ	คำสุภาพ
กล้วยๆ	กล้วยสั้น
กล้วยไข่	กล้วยกระ, กล้วยเปลือกม่วง
กล้วยบวชชี	นารีจำศีล
กะปิ	เยื่อเคย
ขี้กลาก	โรคกลาก
ขี้เกลื่อน	โรคเกลื่อน
ขี้ควาย	มูลกระบือ
ขี้สัตว์	มูลสัตว์
ขี้ผึ้ง	สีผึ้ง

ภาษาไม่สุภาพ	คำสุภาพ
ไข่	ฟอง
ขนมใส่ไส้	ขนมสอดไส้
ขนมตาล	ขนมทองฟู
ขนมจิ้น	ขนมเส้น
ขนมเทียน	ขนมบัวสาว
ควาย	กระบือ
ผ้า	สามี
เมีย	ภรรยา
อ้วก	อาเจียน
ตัวเหี้ย	ตัวเงินตัวทอง
ตาย	ถึงแก่กรรม
บอกให้รู้	เรียนให้ทราบ
ตีน	เท้า
ได้พอกัน	ได้เท่าเทียมกัน
ส้วม	ห้องน้ำ
หมู	สุกร
หมา	สุนัข
ไม่รู้	ไม่ทราบ
ไปถ่าย	ไปห้องน้ำ
ทำไม	เพราะเหตุใด
ทำอย่างไรดี	ทำประการใดดี
ฯลฯ	ฯลฯ

## คำราชาศัพท์

### ความหมายของคำราชาศัพท์

ราชาศัพท์ หมายถึง คำที่ใช้สำหรับพระมหากษัตริย์ หรือคำที่คนสามัญใช้กับพระมหากษัตริย์ หรือคำที่ใช้เรียกสิ่งของเครื่องใช้ของพระมหากษัตริย์ ต่อมา ราชาศัพท์มีความหมายกว้างออกไปถึงการใช้ถ้อยคำให้ถูกต้องเกี่ยวกับ ยศ ฐานะของบุคคล นับรองจากพระมหากษัตริย์ลงมาคือ เจ้านาย ตลอดจนข้าราชการบรรดาศักดิ์

คำว่า “ราชาศัพท์” แปรตามรูปศัพท์หมายถึงศัพท์สำหรับพระราชา ซึ่งสันนิษฐานว่าสมัยโบราณนั้น คงใช้สำหรับองค์พระมหากษัตริย์โดยเฉพาะ

ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ให้ความหมายไว้ดังนี้ “ราชาศัพท์” น. คำเฉพาะใช้สำหรับเพ็ดทูลพระเจ้าแผ่นดินและเจ้านาย ต่อมารวมถึงคำที่ใช้กับพระภิกษุสงฆ์ ข้าราชการและสุภาพชน

### ที่มาของราชาศัพท์

การใช้ราชาศัพท์มีขึ้นเป็นครั้งแรกในรัชกาลสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ แห่งกรุงศรีอยุธยา คำที่ใช้เป็นราชาศัพท์ส่วนใหญ่เป็นคำภาษาเขมร ภาษาบาลี ภาษาสันสกฤต และคำไทยที่ประกอบกันเป็นคำประสม

คำราชาศัพท์มี ๔ ชนิด คือ คำนาม คำสรรพนาม คำกริยา และคำวิเศษณ์ มีรายละเอียดดังนี้

#### ๑. นามราชาศัพท์

๑.๑ ใช้คำว่า “พระบรม” “พระบรมราช” คำนำนานามบางคำ ใช้เฉพาะพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เช่น พระบรมราชาบาท พระบรมเดชาเนชาภาพ พระบรมโพธิสมภาร พระบรมราชโองการ พระบรมราชูปถัมภ์ พระบรมราชสมภพ เป็นต้น

ถ้าใช้กับสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ จะใช้คำว่า พระราโชวาท พระราชาธิบาย พระนามาภิไธย พระราชสมภพ (ยกเว้นพระบรมราชินูปถัมภ์)

๑.๒ ใช้คำว่า “พระราช” นำหน้าคำนาม เช่น พระราชดำรัส พระราชดำริ พระราชวินิจฉัย พระราชปฏิสันถาร พระราชเสาวนีย์ พระราชหัตถเลขา พระราชทรัพย์ พระราชประวัติ พระราชศรัทธา เป็นต้น

#### ๑.๓ การพูด.....ราชาศัพท์

๑) พระบรมวงศ์ชั้นพระองค์เจ้า หมายความว่าพระองค์เจ้าพระองค์นั้นเป็นพระโอรส พระราชธิดา ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ไม่ว่าจะราชการใด

๒) การใช้ราชาศัพท์กับสมเด็จพระสังฆราชเจ้าใช้เหมือนกับการใช้ราชาศัพท์ พระราชวงศ์ชั้นพระองค์เจ้าที่เป็นพระราชมโอรสในองค์พระมหากษัตริย์

## ๒. คำขึ้นต้น คำสรรพนามและคำลงท้ายในการกราบบังคมทูล

ฐานันดรของผู้ฟัง	คำขึ้นต้น	คำสรรพนาม	คำลงท้าย
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ	ขอเดชะฝ่าละอองธุลีพระบาท ปกเกล้าปกกระหม่อม	- ใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท - ข้าพระพุทธเจ้า	ด้วยเกล้า ด้วยกระหม่อม ขอเดชะ
สมเด็จพระบรมราชชนนี สมเด็จพระยุพราช (สมเด็จพระสยามมกุฎราชกุมาร) สมเด็จพระบรมราชกุมารี	ขอพระราชทานกราบบังคมทูลทราบบฝ่าละอองพระบาท	- ใต้ฝ่าละอองพระบาท - ข้าพระพุทธเจ้า	ด้วยเกล้ากระหม่อม หรือ ควรมิควรรแล้วแต่ จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม
หม่อมเจ้า	ทูลฝ่าพระบาท		แล้วแต่จะโปรด
พระสงฆ์	พระคุณเจ้า พระคุณท่าน ท่าน	ท่าน	กระผม, ดิฉัน

## ๓. กริยาราชศัพท์ “ทรง”

๓.๑ ใช้คำว่า “ทรง” นำหน้ากริยาสามัญหรือนำหน้านามบางคำ เช่น ทรงยินดี ทรงช้าง ทรงเจิม ทรงกราบ ทรงวาดรูป ทรงขอบใจประชาชน เป็นต้น

๓.๒ ใช้คำว่า “ทรง” เป็นคำกริยา นำหน้าคำนามสามัญ “ทรง” จะแปลว่าอะไรแล้วแต่คำนามที่ตามมา เช่น ทรงศีล (ถือศีล) ทรงบาตร (ตักบาตร) ทรงม้า (ขี่ม้า) ทรงดนตรี (เล่นดนตรี) เป็นต้น

๓.๓ เป็นคำกริยาที่เป็นคำราชาศัพท์อยู่แล้วไม่ต้องมีคำว่า “ทรง” นำหน้า เช่น ตรัส เสวย บรรทม กิริว โปรด พระราชทาน ประสูติ ประทับ เสด็จ เป็นต้น

๓.๔ คำว่า “ทรง” ใช้นำหน้าคำนามที่เป็นราชาศัพท์แล้ว จะกลายเป็นกริยาราชศัพท์ เช่น ทรงพระราชนิพนธ์ ทรงพระพิโรธ ทรงพระประชวร ทรงพระสรวล ทรงพระเมตตา ทรงพระราชดำริ เป็นต้น



### ๓.๕ คำกริยาราชศัพท์ที่ควรศึกษา

ให้	- พระราชทาน ประทาน (สมเด็จพระเจ้าฟ้า)
ให้	- ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
ไป (ด้วยยานพาหนะ)	- เสด็จพระราชดำเนินหรือเสด็จฯ
(ผู้น้อย) ให้	- ทูลเกล้าฯ ถวาย น้อมเกล้าฯ ถวาย ถวาย (เจ้านายฯ, พระสงฆ์)
อุ้ม	- เชิญเสด็จ
กราบ	- กราบถวายบังคม
หลับ	- บรรทมหลับ
เข้าไปยัง	- ทรงพระดำเนินไป
ติดตาม	- ตามเสด็จ
น้ำสังข์	- น้ำพระมหาสังข์
รู้	- ทราบฝ่าละอองธุลีพระบาท

การใช้ “ทรง” นำหน้าคำกริยาธรรมดา เป็นกริยาราชศัพท์ เช่น ทรงเอื้อม ทรงตื่นรน ทรงหลั่งน้ำ (น้ำรดลง รดลง) ทรงเจิม ทรงเล่า ทรงบอก ทรงหยุด ทรงนำ ทรงผ่าน หรือเสด็จผ่าน (เข้า) ไม่ทรงตื่นกลัว

การใช้กริยา “เป็น” และ “มี” (มี, เป็น+คำราชาศัพท์) (ทรงมี, ทรงเป็น + คำสามัญ)

- เป็นพระราชโอรส เป็นพระราชธิดา มีพระบรมราชโองการ
- ทรงเป็นทหาร ทรงเป็นครู ทรงเป็นประธาน ทรงมีกรรม ทรงมีทุกข์

### กริยาพิเศษสำหรับบุคคลชั้นต่าง ๆ

คำสามัญ	ราชาศัพท์	ชั้นบุคคล
เกิด	ทรงพระราชสมภพ เสด็จพระราชสมภพ	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เจ้านายชั้นสูง เจ้านายชั้นทั่วไป
กิน	เสวย ฉัน รับประทาน	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เจ้านาย พระสงฆ์ สุภาพชน

คำสามัญ	ราชาศัพท์	ชั้นบุคคล
เดิน	เสด็จพระราชดำเนิน ทรงพระราชดำเนิน ทรงดำเนิน	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เจ้านายชั้นสูง เจ้านายชั้นทั่วไป
อยากได้	ต้องพระราชประสงค์ ต้องพระประสงค์	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เจ้านายชั้นสูง เจ้านายชั้นทั่วไป
ตัดผม	ทรงพระเครื่องใหญ่ ทรงเครื่องใหญ่	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เจ้านายชั้นสูง
แต่งตัว	ทรงเครื่อง แต่งพระองค์	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เจ้านายชั้นสูง
ทำบุญ	ทรงบำเพ็ญพระราชกุศล ทรงบำเพ็ญพระกุศล	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เจ้านายชั้นสูง

กริยาพิเศษสำหรับผู้น้อยใช้กับบุคคลชั้นต่าง ๆ

คำสามัญ	ราชาศัพท์	ชั้นบุคคล
ขออนุญาต	ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาต	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
	ขอพระราชทานพระราชนุญาต	สมเด็จพระบรมราชินีนาถ เจ้านายชั้นสูงและ เจ้านายชั้นรอง
ขอใบ	รู้สึกเป็นพระเดชพระคุณล้นเกล้าฯ ขอบพระทัย	สมเด็จพระบรมราชินีนาถ เจ้านายชั้นสูงและ เจ้านายชั้นรอง
บอก	กราบบังคมทูลพระกรุณา กราบบังคมทูล กราบทูล ทูล	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เจ้านายชั้นสูง เจ้านายชั้นรอง เจ้านาย, พระสังฆราช

#### ๔. วิเศษณ์ราชาศัพท์

คำวิเศษณ์ประกอบกริยาที่ต้องเปลี่ยนแปลงตามหลักราชาศัพท์ คือคำบอกรับ (หรือคำขานรับ)

ผู้พูด	ราชาศัพท์	ผู้ฟัง
ชาย หญิง	พระพุทธเจ้าข้า ขอรับใส่เกล้าใส่ กระหม่อม เพคะ ใส่เกล้าใส่กระหม่อม	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ชาย หญิง	พระพุทธเจ้าข้า เพคะ กระหม่อม	เจ้านายชั้นสูง
ชาย หญิง	ขอรับกระหม่อม เพคะกระหม่อม	เจ้านายชั้นรอง
ชาย หญิง	ขอรับกระผม, ขอรับ เจ้าข้า ค่ะ	ผู้ควรเคารพ
พระสงฆ์	ถวายพระพร เจริญพร	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สุภาพชน

กล่าวโดยสรุป คำสุภาพ หมายถึง ราชาศัพท์ที่ใช้สำหรับสุภาพชนและชนชั้นทั่วไป อันเป็นคำสามัญ ที่เปลี่ยนแปลงให้สุภาพขึ้น เช่น ไม่เป็นคำหยาบคาย ไม่เป็นคำผวน ไม่เป็นคำห้วนหรือกระด้าง ไม่เป็นคำเปรียบเทียบกับของหยาบคาย ไม่เป็นคำอุทานที่แสดงความไม่เคารพอันสุภาพ ไม่พูดภาษาไทยปนกับคำต่างประเทศ ศัพท์แสดงต่าง ๆ ส่วนคำราชาศัพท์นั้นเป็นคำที่ใช้สำหรับพระมหากษัตริย์หรือคนสามัญใช้กับพระมหากษัตริย์ ต่อมาคำราชาศัพท์มีความหมายกว้างออกไปถึงการใช้ถ้อยคำให้ถูกต้องเกี่ยวกับ ยศ ฐานะ ของบุคคลนั้นรับรองจากพระมหากษัตริย์ลงมา คือ เจ้านาย ตลอดจนข้าราชการบรรดาศักดิ์ คำราชาศัพท์มี ๔ ชนิด คือ คำนาม คำสรรพนาม คำกริยา และคำวิเศษณ์

## เรื่องที่ ๒ คำและสำนวน

### ๑. การใช้คำ

#### ความหมายของคำ

คำ หมายถึง การประสมเสียงพยัญชนะ เสียงสระและเสียงวรรณยุกต์ ที่เรียกว่า “พยางค์” อาจมีความหมายหรือไม่มีความหมายก็ได้ แต่ถ้าพยางค์ที่มีความหมายจะเรียกว่า “คำ” ดังนี้ คำว่า “พ่อ” เป็นคำที่มี ๑ พยางค์ คำว่า “มะม่วง” เป็นคำที่มี ๒ พยางค์ เป็นต้น

#### คำในภาษาไทย

คำในภาษาไทย จำแนกตามลักษณะเด่นที่สำคัญได้ ๙ ประการ คือ

๑. ภาษาไทยมีเสียงวรรณยุกต์สูงต่ำ เพื่อบอกความหมายของคำ เพราะความหมายของคำ จะเปลี่ยนไปตามเสียงวรรณยุกต์ เช่น

คลอง-ค่อง-คล่อง

ปา-ป่า-ป่า-ป้า-ป๊า

๒. ภาษาไทยมีตัวสะกด ๘ मात्रา คือ แม่ก ก แม่ก ด แม่ก บ แม่ก ง แม่ก น แม่ก ม แม่ก ย แม่ก ว ที่ใช้สะกดคำต่าง ๆ เช่น ปาก บาด กราบ วาง जान กลม เลย เร็ว

๓. ภาษาไทยอาศัยการเรียงคำเพื่อบอกความหมายและหน้าที่ของคำ เช่น ชันตักน้ำ ไก่ขัน เสนาะไพเราะยามเช้า สมชายพูดจาวาจาขบขัน คำว่า “ขัน” คำเดียวเป็นคำนาม หมายถึง ภาชนะตักน้ำ ขันเป็นกริยาหมายถึงเสียงร้องของไก่

๔. ภาษาไทยเป็นคำพยางค์เดียว ซึ่งอยู่ในตระกูลภาษาคำโดด สามารถนำคำที่ต้องการเขียน ไปใช้แต่งประโยคได้เลย โดยไม่ต้องมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบคำก่อน เช่น

เขาไปโรงเรียนวันนี้

เขาไปโรงเรียนเมื่อวานนี้

เขาจะไปโรงเรียนพรุ่งนี้

๕. เสียงสระในภาษาไทยมีความสัมพันธ์กับความหมายเสียงสระในภาษาไทยจะให้ความรู้สึกต่าง ๆ กัน เช่น สระเอ มีความหมายว่า ไม่ตรง ควายเขาเก คนตาเข เดินโซเซ เป็นต้น

๖. การใช้คำลักษณะนามเพื่อบอกรูปร่าง ลักษณะ คำนามทุกคนและต้องมีลักษณะนาม เช่น เข้า ๓ เชือก ,แม่น้ำ ๒ สาย ,พระสงฆ์ ๓ รูป , ดินสอ ๑ แท่ง เป็นต้น

๗. การเว้นวรรคตอนหรือจังหวะของคำ ภาษาไทยจะให้ความสำคัญกับการเว้นวรรคตอนมาก เพราะถ้าการเว้นวรรคผิดจะทำให้ตีความต่างกันไป เช่น

ราคาข้าวตกลง เกวียนละ ๕๐๐ บาท

ราคาข้าวตก ลงเกวียนละ ๕๐๐ บาท

๘. การหลากคำในภาษาไทย หมายถึง คำบางคำอาจมีความหมายหลักเหมือนกัน แต่ความหมายรองจะต่างกันออกไป เช่น ตัด หมายถึง ทำให้หลุดหรือขาดออกจากกัน นอกจากนี้ ยังมีคำในภาษาไทยคำอื่น ๆ อีกที่มีความหมายคล้าย ๆ กัน แต่มีลักษณะปลีกย่อยต่างกัน เช่น หั่น แล่ เชือด ฉือน สับ ซอย เป็นต้น

๙. การใช้คำราชาศัพท์และคำสุภาพ จัดเป็นเอกลักษณ์ทางภาษาที่แสดงให้เห็นว่า คนไทยมีความละเอียดอ่อนต่อการใช้ภาษา เนื่องจากต้องเลือกสรรคำเพื่อใช้ให้เหมาะสมกับบุคคลที่จะติดต่อสื่อสารด้วย ซึ่งรายละเอียดของการใช้คำราชาศัพท์และคำสุภาพในบทที่ ๓ เรื่องที่ ๑

## ๒. สำนวน

### ความหมายของสำนวน

คำสำนวน หมายถึง ถ้อยคำหรือข้อความที่มีความหมายไม่ตรงตามตัว หรือมีความหมายอื่นแฝงอยู่ เช่น สอนจะเข้ให้วายน้ำ ร้าไม้ตีโทษปีโทษกลอง เป็นต้น

### ลักษณะของสำนวนไทย

๑. มีความหมายลึกซึ้ง ใช้แทนคำพูดธรรมดาได้อย่างคมคาย เช่น คว้าน้ำเหลว = ไม่ได้ผลตามที่ต้องการ

๒. มีความหมายไม่ตรงไปตรงมา พูดอย่างหนึ่งมีความหมายอีกอย่างหนึ่ง เป็นลักษณะของการเปรียบเปรย เช่น เขียนเสือให้วัวกลัว = ทำอย่างไร อย่างหนึ่งให้อีกฝ่ายหนึ่งเสียขวัญหรือเกรงขาม

๓. มีลักษณะสัมผัสคล้องจอง เช่น น้ำมาปลากินมด น้ำลตมตกินปลา , คดในข้องอในกระดุก , ชายผ้าเอาหน้ารอด

### ตัวอย่างสำนวนไทย

สำนวน	ความหมาย
กระดีได้น้ำ	คนที่แสดงอาการดีใจตื่นเต้นจนตัวสั่น
กำแพงมีหูประต้อมีช่อง	พูดหรือทำอะไรที่ต้องระมัดระวังแม้เป็นความลับก็อาจมีคนรู้
กินตามน้ำ	รับของสมนาคุณที่เขาเอามาให้โดยไม่ได้เรียกร้อง
ขนมผสมน้ำยา	พอดีกันจะว่าข้างไหนดีกว่ากันไม่ได้
ข้าวแดงแกงร้อน	บุญคุณ
คมในฝัก	มีความรู้ความสามารถ แต่เมื่อยังไม่ถึงเวลาก็ไม่แสดงออกมา
จับเสือมือเปล่า	แสวงหาผลประโยชน์โดยตัวเองไม่ต้องลงทุน
ช้า ๆ ได้พร้าสองเล่มงาม	ค่อย ๆ คิด ค่อย ๆ ทำแล้วจะสำเร็จผล

สำนวน	ความหมาย
ดินพอกหางหมู	งานที่คั่งค้างพอกพูน ขึ้นเรื่อย ๆ
ตำข้าวสารกรอกหม้อ	หาเพียงแค่ว่าพอกกันไปเรื่อยๆ ทำพอให้เสร็จไปชั่วคราวหนึ่ง ๆ
ตื่นแต่ตึก สึกแต่หนุ่ม	เร่งรัดทำงานให้เหมาะสมแก่วัยและเวลา
แทงใจดำ	พูดตรงกับความในใจของผู้ฟัง
น้ำขึ้นให้รีบตัก	มีโอกาสดีควรรีบทำ
น้ำซึ่มบ่อทราย	หาได้เรื่อย ๆ
ปิดทองหลังพระ	ทำความดีแต่ไม่ได้รับการยกย่องเพราะไม่มีใครเห็นคุณค่า
มาเหนือเมฆ	มีความคิดชั้นเชิงเหนือกว่าผู้อื่น มาหรือปรากฏขึ้นโดยไม่คาดหมาย

#### ตัวอย่างสำนวนที่มีการเปลี่ยนแปลงความหมาย

สำนวน	ความหมายเดิม	ความหมายปัจจุบัน
เป่าปี่	สูบผืน	ร้องไห้
ลงแขก	บอกเพื่อนบ้านมาช่วยกันทำงาน	รุมกันข่มขืนกระทำชำเราหญิง
เข้าพุง	แม่นยำจนไม่ต้องอาศัยตำราสอบ	ลิ้มความรู้ที่ได้เล่าเรียนมาหมด
ผู้ดีแปดสาแหรก	ผู้สืบเชื้อสายมาจากผู้ดีทั้งฝ่ายบิดา มารดา	คนที่กรีดกรายเอาอย่างผู้ดี
ตัดจريت	ตัดแปลงความประพฤติให้ดี	แสวงทำกิริยาหรือวาจาให้เกินควร
แมวมอง	กองทหารที่มีหน้าที่คอยเหตุ	ผู้มีหน้าที่หาผู้ที่จะมาเป็นดารา

กล่าวโดยสรุป “คำ” เป็นการประสมเสียงพยัญชนะ เสียงสระ และเสียงวรรณยุกต์ ที่เรียกว่า “พยางค์” อาจมีหรือไม่มีความหมายก็ได้ แต่ถ้าพยางค์ที่มีความหมายจะเรียกว่า “คำ” คำภาษาไทยมีลักษณะเด่นหลายประการ เช่น ภาษาไทยมีเสียงวรรณยุกต์สูงต่ำ มีตัวสะกด ๘ มาตรา เป็นคำพยางค์เดียว ซึ่งอยู่ในตระกูลคำโดด เป็นต้น ส่วนคำว่า “สำนวน” คือถ้อยคำหรือข้อความที่มีความหมายไม่ตรงตามตัวหรือมีความหมายอื่นแฝงอยู่ เช่น สอนจรเข้ให้ว่ายน้ำ รำไมตีโทษปีโทษกลอง เป็นต้น

### เรื่องที่ ๓ ประโยคและชนิดของประโยค

ประโยค หมายถึง ถ้อยคำหลายคำที่นำมาเรียงกันแล้วเกิดใจความสมบูรณ์ ประโยคประกอบด้วย ภาคประธานและภาคแสดง ประโยคสามารถใช้ติดต่อสื่อสารกันได้ ทั้งทางภาษาพูดและภาษาเขียน

ลักษณะของประโยค จำแนกตามโครงสร้างได้ดังต่อไปนี้

#### ๑. ประโยคความเดียว (เอกรรณประโยค)

ประโยคความเดียว หมายถึง ประโยคที่กล่าวถึงสิ่งใด สิ่งหนึ่งเพียงอย่างเดียว และสิ่งนั้นแสดงกิริยาอาการ หรือ อยู่ในสภาพอย่างใด อย่างหนึ่งเพียงอย่างเดียว ประโยค ประกอบด้วยภาคประธานและภาคแสดง เช่น

ภาคประธาน	ภาคแสดง
ปลา	ว่ายน้ำไปหากิน
สุนัข	เห่าดัง โห้ง โห้ง
รถ	แล่นไปช้า ๆ

รูปประโยคความเดียว แบ่งได้เป็น ๔ แบบ ดังนี้

๑.๑ ประโยคที่ขึ้นต้นด้วยผู้กระทำ เช่น

- แม่ทำกับข้าว
- น้ำป้อนนมน้อง

๑.๒ ประโยคที่ขึ้นต้นด้วยผู้ถูกกระทำ เช่น

- กระดาษถูกนักเรียนตัด
- ต้นไม้ถูกปลูกหลายต้น

๑.๓ ประโยคที่ขึ้นต้นด้วยกิริยา เช่น

- เกิดเหตุการณ์จลาจลที่ต่างประเทศ
- มีฝนตกหนักที่สงขลา

๑.๔ ประโยคเชิงคำสั่งและขอร้อง เช่น

- อย่าเดินลัดสนาม (คำสั่ง)
- กรุณาเดินชิดขอบถนน (ขอร้อง)

นอกจากนั้น ยังมีการแบ่งรูปแบบของประโยคความเดียวตามลักษณะของการสื่อสาร ได้แก่ ประโยคบอกเล่า โดยมากประกอบด้วย ประธาน กิริยา กรรม และ อาจมีส่วนขยายต่าง ๆ เพื่อให้มีจิตใจความชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น

- สมใจกำลังสอนหนังสือนักเรียน ม.ต้น
- ผมเดินไปตลาดนัดคนเดียว

ประโยคปฏิเสธ โดยมากมักมีคำว่า **ไม่** มิใช่ **ห้าม** ได้

- เขา**ไม่ได้**มาหาฉันนานแล้ว
- เธอ**มิได้**อ่านคำแนะนำก่อนขับรถ

ประโยคคำสั่งและขอร้อง โดยมากจะละประธานไว้ในฐานที่เข้าใจ มีเฉพาะแต่ภาคแสดง เช่น

- โปรดฟังทางนี้
- ยกของขึ้นเดี๋ยวนี้

ประโยคคำถาม โดยมากจะมีคำถามกำกับอยู่ต้นหรือท้ายประโยค เช่น

- หนูเป็นลูกของใคร
- มดชอบกินอะไร

## ๒ ประโยคความรวม (อเนกสรรประโยค)

ประโยคความรวม หมายถึง ประโยคที่รวมประโยคความเดียว ตั้งแต่ ๒ ประโยคขึ้นไป โดยมีคำสัณฐาน เช่น **และ** **แต่** หรือ **ก็** เป็นตัวเชื่อม ประโยคความรวม มี ๔ ชนิดคือ

๒.๑ ประโยคความรวมแบบคล้องยตาม คือประโยคที่มีเนื้อความคล้องยตามกัน เช่น

- พนักงานดับไฟ**สงบ**แล้วจึงเข้าไปตรวจในพื้นที่
- **ครั้น**สอบได้คะแนนไม่ดี**แล้ว**เขาจึงตั้งใจเรียน

๒.๒ ประโยคความรวมแบบขัดแย้ง คือ ประโยคที่มีเนื้อความขัดแย้งกัน เช่น

- **กว่า**เขาจะสำนึกได้ก็สายไปเสียแล้ว
- เธอเป็นคนปากหวาน**แต่**ก็ไม่จริงใจ

๒.๓ ประโยคความรวมแบบเลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง คือ ประโยคที่มีเนื้อความให้เลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น

- **ไม่**เขาก็เธอต้องออกไปพูดหน้าห้อง
- คุณต้องการดื่มชา **หรือ** กาแฟ

๓. ประโยคความซ้อน (สังกรประโยค) หมายถึง ประโยคที่มีใจความหลักประโยคหนึ่งแล้วมีประโยคย่อยอีกประโยคหนึ่งซ้อนอยู่ ซึ่งประโยคย่อยนั้นอาจทำหน้าที่เป็นคำนามขยายนามหรือสรรพนาม หรือขยายกริยาหรือวิเศษณ์ ประโยคความซ้อน ๓ ชนิด ได้แก่

๓.๑ นามานุประโยค คือ ประโยคย่อยที่ทำหน้าที่แทนนาม ซึ่งนามนั้น อาจทำหน้าที่เป็นประธาน กรรมหรือส่วนเติมเต็มในประโยคก็ได้ เช่น

- คนเห็นแก่ตัวเป็นคน**ที่**สังคมรังเกียจ
- นักศึกษาที่สอบได้ที่ ๑ **ให้**ออกมารับรางวัล

๓.๒ คุณานุประโยค คือ ประโยคย่อยที่ทำหน้าที่ขยายนามหรือสรรพนาม โดยมี “**ประพันธ์สรรพนาม**” ที่ **ซึ่ง** **อัน** **ผู้** เป็นตัวเชื่อม เช่น

- ฉันได้รับรางวัล**ที่**ราคาไม่แพงแต่**มาก**ไปด้วยคุณค่าทางจิตใจ
- เธอเป็นคนเหนือ**ผู้**ซึ่งอยากไปทำงานในภาคใต้



๓.๓ วิเศษณานุประโยค คือ ประโยคย่อยที่ทำหน้าที่ขยายกริยาหรือวิเศษณ์ โดยมี เมื่อ เพื่อ เพราะ ตาม จน ตั้งแต่ เป็นต้น เชื่อม เช่น

- เธอออกกำลังกายทุกวันเพื่อให้ร่างกายแข็งแรง
- เธอวิ่งเป็นลมเมื่อวิ่งถึงเส้นชัย

### โครงสร้างประโยคชนิดภาคประธานและภาคแสดง

โครงสร้างประโยคของภาษาไทยประกอบด้วยภาคประธานและภาคแสดง หากมีส่วนขยาย ส่วนขยายมักอยู่หลังคำที่ถูกขยาย

#### ตัวอย่าง

ภาคประธาน		ภาคแสดง			
ประธาน	ขยายประธาน	กริยา	กรรม	ขยายกรรม	ขยายกริยา
สิงโต	-	คำราม	-	-	-
ครู	-	สอน	หนังสือ	-	-
วันดี	เพื่อนของผม	ถูก	สลากออมสิน	-	-
แมว	ข้างบ้าน	เหยียบ	ผัก	ที่ผมปลูกไว้	-
นักเรียน	ห้องนี้	ทำ	ข้อสอบ	วิชาภาษาไทย	อย่างตั้งใจ
ลุง	ของผม	เล่น	กีฬา	-	เก่ง

อย่างไรก็ตาม แม้ประโยคในภาษาไทยส่วนใหญ่จะมีโครงสร้างแบบประธาน กริยา กรรม แต่รูปประโยคก็ได้เรียงลำดับส่วนของประโยคเช่นนี้เสมอไป บางประโยคอาจนำกริยาหรือกรรมมาไว้ต้นประโยค หรือบางประโยคอาจนำกริยามาทำหน้าที่ประธาน

ดังนั้น ประโยคในภาษาไทย จึงจำแนกออกได้ ๔ ประเภท ดังนี้

๑. ประโยคประธาน ได้แก่ ประโยคที่มีประธานอยู่ต้นประโยค เช่น

ชาวสวนปลูกผัก

ผู้สื่อข่าวรายงานข่าว

๒. ประโยคกริยา ได้แก่ ประโยคที่มีกริยาอยู่ต้นประโยค เช่น

เกิดไฟไหม้ที่ศูนย์การค้า

มีการทำร้ายร่างกายนักท่องเที่ยวในโรงแรม

๓. ประโยคกรรม ได้แก่ ประโยคที่มีกรรมอยู่ต้นประโยค เช่น

ผู้ร้ายถูกตำรวจจับ

กวางถูกสิงโตตะปบ

๔. ประโยคกริต ได้แก่ ประโยคที่มีผู้รับใช้แทรกเข้ามาในประโยค เช่น

หัวหน้าให้ลูกน้องแก้ไขโครงการ

พ่อใช้ลำตวนไปซื้อผลไม้

แบบฝึกหัดทบทวนบทที่ ๓

คำชี้แจง      จงเติมคำลงในช่องว่างให้ได้ใจความที่สมบูรณ์

๑. คำสุภาพ หมายถึง .....

.....

๒. ตัวอย่างคำสุภาพ เช่น.....

.....

.....

๓. คำราชาศัพท์ หมายถึง.....

.....

๔. คำในภาษาไทย มีลักษณะเด่น ๙ ประการ คืออะไร

๔.๑.....

๔.๒.....

๔.๓.....

๔.๔.....

๔.๕.....

๔.๖.....

๔.๗.....

๔.๘.....

๔.๙.....

๕. ประโยคความเดียว คือ.....

    ประโยคความรวม คือ.....

    ประโยคความซ้อน คือ.....

๖. ประโยคความเดียว ยกตัวอย่าง เช่น.....

    ประโยคความรวม ยกตัวอย่าง เช่น.....

    ประโยคความซ้อน ยกตัวอย่าง เช่น.....

### ทดสอบบทที่ ๓ ลักษณะและการเลือกใช้คำ

#### คำชี้แจง จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด

๑. คำขยาย “ไอนั้น ไอนี้” เปลี่ยนเป็นคำสุภาพ คือข้อใด

- ก. นั้น-นี้
- ข. อย่างนี้-อย่างโน้น
- ค. สิ่งนั้น-สิ่งนี้
- ง. คุณทำอย่างไรดีครับ

๒. ข้อใดเป็นคำพวน

- ก. ฟุ้งบั๊ก
- ข. ผักบู่
- ค. ผึ่งแดด
- ง. อย่างไร

๓. ข้อใดใช้คำว่า “พระบรม” ถูกต้อง

- ก. พระบรมรูปถ่าย
- ข. พระบรมราโชวาท
- ค. พระบรมโองการ
- ง. พระบรมราชอุถัมภ์

๔. ข้อใดใช้ราชาศัพท์ คำว่า “หลวง” ถูกต้อง

- ก. ม้าหลวง
- ข. ของหลวง
- ค. เรือหลวง
- ง. ช้างหลวงต้น

๕. ข้อใดใช้ราชาศัพท์ “ทรง” ไม่ถูกต้อง

- ก. ทรงศีล
- ข. ทรงบาตร
- ค. ทรงบรรทม
- ง. ทรงม้า

๖. ภาษาไทยมีเสียงวรรณยุกต์ สูงต่ำ เพื่ออะไร

- ก. บอกคำที่มาจากภาษาอื่น
- ข. บอกความหมายของคำ
- ค. บอกคำนาม คำกริยา
- ง. บอกเพศ บอกอายุ

๗. คำว่า “ชั้น” ที่คำกริยา คือข้อใด

- ก. ชั้นตักน้ำ
- ข. เขาพูดน่าขบขัน
- ค. เขาไปซื้อชั้น
- ง. ไก่ชั้นยามเช้าไพเราะมาก

๘. จงเติมคำในช่องว่าง

“ข้าง ๓ ..... , แม่น้ำ ๒ .....”

- ก. ตั้ว - เส้น
- ข. เชือก - สาย
- ค. ตั้ว - ลำ
- ง. คอก - เส้น

๙. การรับของสมนาคุณที่เขาเอามาให้โดยไม่ได้เรียกร้องตรงกับสำนวนไทย คือข้อใด

- ก. กินตามน้ำ
- ข. ขนมนผสมน้ำยา
- ค. คมในฝัก
- ง. จับเสียมือเปล่า

๑๐. ประโยคเชิงคำสั่ง คือข้อใด

- ก. ไปหลายวันไหม
- ข. ให้ขนมกินทุกวัน
- ค. อย่าเดินลัดสนาม
- ง. กรุณาเดินชิดขอบถนน

## บทที่ ๔

### สำนวน คำพังเพย และสุภาษิต

#### สาระสำคัญ

การใช้สำนวน คำพังเพยและสุภาษิต คำเหล่านี้ใช้ปนกันจนแยกออกลำบาก ภาษาไทยเป็นภาษาที่มีความไพเราะเพราะพริ้งและมีโวหารเป็นถ้อยคำสั้น ๆ กะทัดรัด การใช้ศัพท์บัญญัติก็เป็นคำเฉพาะวิชาที่ผู้คิดค้นขึ้น เพื่อใช้สื่อความหมายในวงการอาชีพ นอกจากนั้น คำศัพท์เฉพาะกลุ่มและในวงการต่าง ๆ การใช้ภาษาในการแสวงหาความรู้ เช่น พจนานุกรม-สารานุกรมด้วย

#### ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. สามารถอธิบายและใช้สำนวน คำพังเพยและสุภาษิตได้อย่างถูกต้องเหมาะสม
2. อธิบายได้เกี่ยวกับคำศัพท์บัญญัติ ศัพท์เฉพาะกลุ่ม วงการต่าง ๆ และการใช้พจนานุกรมได้

#### ขอบข่ายเนื้อหา

- เรื่องที่ ๑ การใช้สำนวน คำพังเพยและสุภาษิต
- เรื่องที่ ๒ คำศัพท์บัญญัติ
- เรื่องที่ ๓ คำศัพท์เฉพาะกลุ่ม
- เรื่องที่ ๔ คำศัพท์ในวงการต่าง ๆ
- เรื่องที่ ๕ การใช้พจนานุกรม
- เรื่องที่ ๖ การใช้สารานุกรม

## เรื่องที่ ๑ การใช้สำนวน คำพังเพย และสุภาษิต

คำว่า “สำนวนไทย” มีความหมายคลุมไปถึงภาษิต สุภาษิต คำพังเพย รวมทั้งคำกล่าวเป็นโวหาร คำคม คำขวัญ และคติพจน์ด้วย เพราะคำต่าง ๆ เหล่านี้ใช้ปนกันไปจนแยกออกลำบากว่าอะไรเป็นอะไร เป็นคำประเภทใด ดังราชบัณฑิตยสถานว่า “ภาษาไทยเป็นภาษาที่มีความไพเราะเพราะพริ้งและมีสำนวนโวหารในแบบต่าง ๆ มากมาย รวมทั้งสุภาษิตและคำพังเพยที่มีลักษณะเป็นถ้อยคำสั้น ๆ กะทัดรัด.....” เพื่อให้เห็นความแตกต่างของคำประเภทต่าง ๆ ในข่ายของสำนวนไทย คำพังเพยและสุภาษิต ดังนี้

### ความหมายของสำนวน

สำนวน หมายถึง ความหมายพิเศษไม่ตรงตามอักษร อาจใช้เสียงสัมผัสกันเพื่อให้เกิดความคล้องจอง ทำให้จดจำง่าย รวมทั้งก่อให้เกิดมโนภาพคล้ายตาม เช่น

ข่มเขาโคขืน ใ้ก่ลีนหญ้า

คอทัง สันหลังเหล็ก

มดแดงแฝงพวงมะม่วง

### การใช้สำนวน

สำนวนไทย หมายถึง คำพูดที่มีลักษณะคล้องจอง มีการเปรียบเทียบ และมีความหมายลึกซึ้งกินใจ

สำนวนไทยมีที่มาจากแหล่งต่าง ๆ ได้แก่

๑. สำนวนที่มาจากศาสนา เช่น ผ้าเหลืองร้อน (ไม่สามารถอยู่ในเพศบรรพชิตได้) กรวดน้ำคว่ำขัน (ตัดขาดความสัมพันธ์) ปิดทองหลังพระ(ทำดีไม่ให้ใครเห็น)

๒. สำนวนที่มาจากวัฒนธรรมและประเพณี ความเชื่อและค่านิยม เช่น เข้าตามตรอกออกตามประตู (การคบหาสมาคมของหนุ่มสาวควรอยู่ในสายตาของผู้ใหญ่) ขนทรายเข้าวัด (ทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวม)

๓. สำนวนที่มาจากวิถีทางการดำเนินชีวิต เช่น ข้าวแดงแกงร้อน (บุญคุณที่เคยเลี้ยงดู) ลงเรือลำเดียวกัน(เมื่อไปด้วยกันก็ต้องไปด้วยกัน)

๔. สำนวนที่มาจากสัตว์ เช่น เสือซ่อนเล็บ(ไม่แสดงความเก่งกล้าให้ปรากฏ) วัวแก่กินหญ้าอ่อน (ชายมีอายุแต่รักเด็กสาวรุ่น)

๕. สำนวนที่มาจากปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ เช่น น้ำซึ่มบ่อทราย (ทรัพย์สิ้นถึงแม้จะมีน้อยแต่สามารถกินและใช้ได้ไม่มีวันหมด) ลูกไม้หล่นไม่ไกลต้น (พ่อแม่มีนิสัยอย่างไร ลูกก็มีนิสัยอย่างนั้น)

๖. สำนวนที่มาจากวรรณคดีและการละเล่นในท้องถิ่น เช่น ปากพระร่วง (วาจาศักดิ์สิทธิ์ มาจากพระร่วงสาปทหารขอมที่ดำดินมาทำร้ายพระองค์)

### การใช้สำนวนไทยที่พบในปัจจุบัน

การใช้สำนวนไทยในปัจจุบัน แบ่งออกเป็น ๒ ลักษณะใหญ่ ๆ ได้ ดังนี้

๑. สำนวนที่ใช้เกี่ยวข้องกับร่างกายและจิตใจ

จับเข้าคุยกัน	พูดคุยอย่างสนิทสนม
จูงจมูก	ถูกใช้ชักจูงหรือสั่งให้ทำอะไรก็ตามเขา โดยไม่มีข้อโต้แย้ง
ลั่นทอง	พูดจាន่าฟัง, พูดเก่ง

๒. สำนวนที่ให้คติ / ข้อคิดและคำสอนใจต่าง ๆ

กระโดนท้องพระโรง	ผู้ที่ใครก็ใช้ได้, คนที่รองรับอารมณ์ความรู้สึกของคนอื่น
เก็บเบี้ยใต้ถุนร้าน	เก็บทีละเล็กละน้อยจากทรัพย์สินที่ตนมีอยู่เดิม
ชนทรายเข้าวัด	หาประโยชน์ให้กับส่วนรวมหรือสังคม

### คำพังเพย

คำพังเพยเป็นถ้อยคำที่กล่าวแสดงความเป็นจริง ความคิดเห็นหรือสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งไว้เป็นกลาง ๆ เพื่อนำไปใช้ประกอบการพูดให้ได้ความดียิ่งขึ้น คำพังเพยส่วนมากจะเป็นข้อคิด และมีความหมายลึกซึ้ง

คำพังเพย หมายถึง ถ้อยคำหรือข้อความที่กล่าวเป็นกลาง ๆ เพื่อให้ตีความเข้ากับเรื่อง

#### ตัวอย่างคำพังเพย

ชี้ข้างจับตักแตน
ดำน้ำพริกละลายแม่น้ำ
กลิ้งครกขึ้นภูเขา
กินปูนร้อนท้อง
ความรู้ท่วมหัวเอาตัวไม่รอด
ข้างตายทั้งตัวเอาใบบัวมาปิดไม่มีดี
นายว่าชี้ข้าพลอย
ปลุกเรื่อนตามใจผู้อยู่

## สุภาษิต

สุภาษิต หมายถึง คำกล่าวที่ดีหรือคำพูดที่เป็นคติ เป็นถ้อยคำที่แสดงหลักความจริง มุ่งแนะนำสั่งสอนหรือเตือนสติให้คิด อาจใช้คำที่มีเสียงสัมผัสกัน เพื่อให้เกิดความคล้องจองกัน เช่น

รักยาวให้**บั้น** รักสั้นให้**ทอน**

ไม้ต่าง**ปล้อง** ฟัน้องต่าง**ใจ**

น้ำชุ่นอยู่ใน น้ำใสอยู่นอก เป็นต้น

ลักษณะของสุภาษิต มีดังนี้

๑. เป็นคำกล่าวที่ดี เช่น คบคนให้ดูหน้า ซื่อผ้าให้ดูเนื้อ น้ำพึ่งเรือ เสือพึ่งป่า เป็นต้น
๒. มีคติสอนใจ เช่น เดินตามผู้ใหญ่หมาไม่กัด ดูช้างให้ดูหาง ดูนางให้ดูแม่
๓. ให้หลักความจริง เช่น ที่ได้มีรักที่นั่นมีทุกข์ กงกำ กงเกวียน เป็นต้น



## เรื่องที่ ๒ คำศัพท์บัญญัติ

ศัพท์บัญญัติ หมายถึง คำเฉพาะวงการ หรือคำเฉพาะวิชาที่ผู้คิดขึ้นเพื่อใช้สื่อความหมายในวงการอาชีพ หรือในวิชาการแขนงใดแขนงหนึ่งโดยเฉพาะ ทั้งนี้เพราะการศึกษาของไทยได้ขยายตัวอย่างกว้างขวางมากขึ้น เป็นยุคของโลกาภิวัตน์ มีการติดต่อขยายตัวทั่วโลก เราต้องรู้ศัพท์ของประเทศนั้น ๆ โดยเฉพาะคำศัพท์ภาษาอังกฤษ

ใน พ.ศ. ๒๔๘๕ ได้มีการตั้งคณะกรรมการบัญญัติศัพท์ภาษาไทยขึ้นเพื่อพิจารณาบัญญัติศัพท์แล้วเสนอให้คณะอนุกรรมการของวรรณคดีสมาคมพิจารณาเห็นชอบก่อนที่จะเสนอให้คณะรัฐมนตรีประกาศใช้อย่างเป็นทางการ

คณะกรรมการได้พิจารณาบัญญัติศัพท์ภาษาไทย ศัพท์วิทยาศาสตร์ ศัพท์แพทย์ ศัพท์สถิติ ศัพท์คณิตศาสตร์ และนำมาใช้ภายใน ๓ ปี และต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๘๘ คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติให้ราชบัณฑิตยสถานเป็นผู้พิจารณาศัพท์บัญญัติแทนวรรณคดีสโมสร

### แนวทางการบัญญัติศัพท์ มีดังนี้

๑. การบัญญัติศัพท์จะต้องพิจารณาความหมายของศัพท์เดิมให้ชัดเจน
  ๒. ศัพท์บัญญัติจะต้องเป็นศัพท์ที่คนไทยฟังแล้วเกิดความเข้าใจถูกต้อง หรือใกล้เคียงความหมายเดิมโดยให้คำจำกัดความหรือคำอธิบายไว้ด้วย
  ๓. ศัพท์บัญญัติควรใช้คำไทยก่อน เมื่อหาไม่ได้จึงหาคำที่มาจากภาษาอื่น เช่น บาลี สันสกฤต เขมร ฯลฯ และต้องเป็นรูปศัพท์ที่กะทัดรัด เขียนและอ่านได้สะดวก
  ๔. ศัพท์ภาษาอังกฤษที่มีศัพท์เดียว แต่มีความหมายหลายอย่าง อาจบัญญัติศัพท์ไทยคำให้ตรงความหมายแต่ละอย่าง
  ๕. ต้องพยายามยึดหลักภาษาศาสตร์เป็นหลักในการบัญญัติศัพท์
- ศัพท์บัญญัติที่ใช้อยู่ในปัจจุบันเป็นศัพท์ที่ใช้ในวงการต่าง ๆ เช่น ทางการศึกษา ปรัชญา แพทย์ สังคม วิทยาศาสตร์ สถิติ อุตสาหกรรม และสาขาวิชาอื่น ๆ

### ตัวอย่าง ศัพท์บัญญัติ มีดังนี้

#### ๑. ศัพท์บัญญัติทางการแพทย์

anatomy	กายวิภาคศาสตร์	trachoma	ริดสีดวง
phamascist	เภสัชกร	senile	ชราภาพ
pharmacy	เภสัชกรรม	midwife	นางผดุงครรภ์
senility	ชราภาพ	physician	อายุรแพทย์

๒. ศัพท์บัญญัติทางปรัชญา

logic	ตรรกศาสตร์	natural	ธรรมชาติ
animalism	สัตว์นิยม	intellect	พุทธิปัญญา
humanism	มนุษย์นิยม	liberalism	เสรีนิยม
morality	ศีลธรรม		

๓. ศัพท์บัญญัติทางสังคมศาสตร์

custom	ธรรมเนียม, ประเพณี	fashion	สมัยนิยม
freedom	เสรีภาพ	tradition	ประเพณีนิยม
guorum	องค์ประชุม	policy	นโยบาย
culture	วัฒนธรรม	revolution	ปฏิวัติ
reform	ปฏิรูป	constitution	รัฐธรรมนูญ
democracy	ประชาธิปไตย		

๔. ศัพท์บัญญัติทางวิทยาศาสตร์

analyse	วิเคราะห์	energy	พลังงาน
basic	มูลฐาน	vacuum	สุญญากาศ
entomology	กีฏวิทยา	motor	เครื่องยนต์
solution	สารละลาย	structure	โครงสร้าง
electric	ไฟฟ้า		

๕. ศัพท์บัญญัติทางคณิตศาสตร์สถิติ

applied	ประยุกต์	equation	สมการ
factor	ตัวประกอบ	ratio	อัตราส่วน
area	พื้นที่	assume	สมมุติ
balance	ดุล, ส่วนดุล	bank	ธนาคาร
base	ฐาน	business	ธุรกิจ
case	กรณี	chart	แผนภูมิ

๖. ศัพท์บัญญัติทางจิตวิทยา

situation	สถานการณ์	progress	ความก้าวหน้า
achieve	สัมฤทธิ์	nature	ธรรมชาติ
capability	สมรรถภาพ		
aim	ความมุ่งหมาย		

๗. ศัพท์บัญญัติอื่น ๆ

คำเดิม	ศัพท์บัญญัติ
missile	ขีปนาวุธ
article	บทความ
abstract	บทคัดย่อ
outline	เค้าโครง
effect	ประสิทธิผล
dictionary	พจนานุกรม
footnote	เชิงอรรถ
linguistics	ภาษาศาสตร์
pollution	มลพิษ
park	วนอุทยาน
campus	วิทยาเขต
thesis	วิทยานิพนธ์

กล่าวโดยสรุป ศัพท์บัญญัติ เป็นคำศัพท์เฉพาะวงการหรือคำเฉพาะวิชาที่ผู้คิดขึ้นเพื่อใช้สื่อความหมายในวงอาชีพ หรือวิชาการแขนงใดแขนงหนึ่งโดยเฉพาะ ทั้งนี้ก็เฉพาะการศึกษาของไทยได้ขยายตัวอย่างกว้างขวางมากขึ้น ตัวอย่างการบัญญัติในสาขาวิชาต่าง ๆ เช่น ศัพท์บัญญัติทางปรัชญา สังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และสถิติ จิตวิทยา และศัพท์บัญญัติอื่น ๆ เป็นต้น

### เรื่องที่ ๓ คำศัพท์เฉพาะกลุ่ม

คำศัพท์เฉพาะกลุ่มหรือเฉพาะวงการ เป็นคำเรียกการใช้ภาษาหรือคำศัพท์สำหรับเฉพาะกลุ่มหรือเฉพาะอาชีพ ซึ่งมีลักษณะของศัพท์แสดงหรือภาษาพูด ภาษาพูดเฉพาะกลุ่มมักใช้การพูดสำหรับเข้าใจกันเฉพาะกลุ่มเพื่อไม่ต้องใช้ภาษาหรือคำที่ยืดยาว ซึ่งมักจะทำให้ผู้ฟังหรือผู้ใช้ภายนอกกลุ่มไม่เข้าใจความหมายในการสื่อสารระหว่างกลุ่มขึ้นได้ เพื่อการพูดแต่ละกลุ่มสามารถเป็นที่เข้าใจของกลุ่มอื่น ๆ ได้จึงจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้คำศัพท์เฉพาะกลุ่มให้เข้าใจ เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจของคนในสังคมได้ดียิ่งขึ้น

ในส่วนของคณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมคำใหม่ ของราชบัณฑิตยสถานก็เป็นอีกหน่วยงานหนึ่งที่ได้จัดทำพจนานุกรมคำศัพท์เฉพาะกลุ่มขึ้น เพราะจากการสำรวจจากสื่อต่าง ๆ มีคำศัพท์ใหม่ ตีพิมพ์เป็นจำนวนมาก จึงต้องการบันทึกถ้อยคำที่มีใช้ในภาษาไทย โดยมีคำแปลหรือคำอธิบายที่คนร่วมสมัยเข้าใจ อีกทั้งเป็นบันทึกประวัติศาสตร์ คำนั้น ๆ ว่าเกิดในสมัยใด หากไม่ได้บันทึกไว้ เมื่อมีเด็กรุ่นหลังมาอ่านหนังสือต่าง ๆ จะไม่เข้าใจคำใหม่หรือคำแสดงได้ นอกจากนั้นราชบัณฑิตยสถาน กำหนดคำใหม่ ๆ ในพจนานุกรมดังต่อไปนี้

๑. คำที่เกิดขึ้นใหม่ เช่น องค์กรอิสระ สีนามิ จอแบน เด็กซิล เด็กแวนซ์ เป็นต้น
๒. คำที่มีอยู่แล้วแต่มีการใช้ความหมายใหม่ เช่น หัว กลับลำ จัดฉาก ใส่เกียร์ว่าง กระบอกเสียง เป็นต้น
๓. คำเดิมที่มีการขยายคำใหม่ เช่น ข้า-ข้ากึ่ง เมมา-เมมาปลิ้น กรีด-กรีดสลับ เป็นต้น
๔. สำนวนหรือวิธีการเปรียบเทียบที่ยังไม่ได้เก็บไว้ เช่น ตีมน้ำผึ้งพระจันทร์ บานชาสั้น โยนหินถามทาง เผือกร้อน ล้วงลูก ขานรับนโยบาย นกน้อยในไร่ส้ม เป็นต้น
๕. สำนวนที่มีความหมายใหม่ เช่น กระต๊อกระต๊อ ข้าไปต๋อย เจ้าจำปี เป็นต้น
๖. คำเลียนเสียง คำแสดงท่าทางหรือแสดงอารมณ์ เช่น หวือหวา เหลลั่น เป็นต้น
๗. คำภาษาต่างประเทศที่ใช้กันมาก เช่น อัลบั้ม โกอินเตอร์ คาราโอเกะ อีเมลล์ เม้าส์ โนเนม แอ็บบั๋ว เป็นต้น

#### ตัวอย่างคำศัพท์เฉพาะในกลุ่ม

๑. ภาษาที่ไม่เป็นทางการใช้พูดกับคนสนิทอย่างเป็นกันเอง ไม่ใช่ภาษาเขียน เป็นคำที่ตัดย่อจากคำเต็ม เช่น

เน็ต	ตัดย่อมาจาก	อินเทอร์เน็ต
โหลด	ตัดย่อมาจาก	ดาวนโหลด
คอม	ตัดย่อมาจาก	คอมพิวเตอร์
ซีดี	ตัดย่อมาจาก	ซีดีรอม
บายดี	ตัดย่อมาจาก	สบายดี

๒. เป็นคำแสดง เช่น

นั่ง หมายถึง เยี่ยม

ซิลซิล หมายถึง ง่าย

จ๊าบ หมายถึง ดี

แจ่งเป้ง หมายถึง ดีมาก



## เรื่องที่ ๔ คำศัพท์ในวงการต่าง ๆ

การเรียนรู้ในศาสตร์แขนงต่าง ๆ จำเป็นจะต้องเรียนรู้คำศัพท์ในสาขาที่เราต้องศึกษาด้วย คำศัพท์ในปัจจุบัน มีมากมาย เช่น คำศัพท์ในวงการเกษตร การค้าขาย การช่าง ซึ่งเกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพ แต่ในยุคปัจจุบัน มีอาชีพเพิ่มขึ้นมากมาย จึงจำเป็นต้องเรียนรู้คำศัพท์เพิ่มขึ้น อย่างน้อยจะเป็นพื้นฐานความรู้ในด้านต่าง ๆ เช่น คำศัพท์คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งสอดคล้องกับอาชีพเกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์ คำศัพท์ด้านรัฐธรรมนูญเกี่ยวข้องกับวิชารัฐศาสตร์ คำศัพท์เครื่องปรับอากาศ เกี่ยวข้องกับอาชีพเครื่องปรับอากาศ ศัพท์อาหารและโภชนาการเกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพด้านอาหาร ศัพท์ในวงการค้าขายเกี่ยวข้องกับอาชีพธุรกิจค้าขายต่าง ๆ เป็นต้น

ดังนั้น เพื่อเป็นการเรียนรู้คำศัพท์ขั้นพื้นฐาน ในที่นี้จะขอยกตัวอย่าง ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ถึง คำศัพท์เหล่านี้ ดังต่อไปนี้

### ๑. ตัวอย่างศัพท์คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ

command	คำสั่งงาน
cold start	เปิดเครื่อง
computer vision	คอมพิวเตอร์วิทัศน์
context	บริบท
control file	แฟ้มควบคุม
kill	ลบทิ้ง
key	แป้น
on demand	ตามคำขอ
sensor	ตัวรับรู้, เครื่องรับรู้
kilobit (kb)	กิโลบิตต่อวินาที
light shift	การเลื่อนขวา

๒. ตัวอย่างศัพท์รัฐธรรมนูญ/รัฐศาสตร์

constitution	รัฐธรรมนูญ
equal rights	มีสิทธิเท่าเทียมกัน
file	สำนวน
list of candidate	บัญชีรายชื่อผู้สมัคร รับเลือกตั้ง
public utilities	สาธารณูปโภค
supporter	ผู้สนับสนุน
superior	ผู้บังคับบัญชา
virtue	ศุภมัสตุ
vote – counting	การนับคะแนน

๓. ศัพท์การช่างต่าง ๆ

๓.๑ คำศัพท์เครื่องปรับอากาศ

ชุดดูดกลืน	อุปกรณ์ที่บรรจุตัวดูดที่ประกอบขึ้นเป็นชุดพร้อมใช้งาน
วาล์วระเหยสารทำความเย็นอัตโนมัติ	วาล์วที่ใช้ควบคุมอัตราการไหลของสารทำความเย็นเข้าไปในเครื่อง ระเหยโดยอัตโนมัติ
น้ำหล่อเย็น	ในระบบปรับอากาศจะเป็นน้ำที่ระบายความร้อนจากเครื่องควบแน่น ซึ่งจะทำให้สารทำความเย็นกลับตัวเป็นของเหลว
ท่อลมอ่อน	ท่อลมที่สามารถวางให้คดเคี้ยวไปมาได้โดยไม่ต้องใช้ข้ออ

๓.๒ คำศัพท์ช่างก่อสร้าง

- เหล็กเส้น	- สายคอนโทรล
- หินทราย	- เหล็กแกนกลาง
- อิฐมอญ	- สายแรงสูง
- กะบะถ็อบูน	- พี.วี.ซี
- เกียวเหล็ก	- ร้อยท่อ
- เทคอนกรีตพื้น	
- ฉาบปูนบัว	

### ๓.๓ ศัพท์อาหารและโภชนาการ

กลูตามีน	เป็นกรดอมิโนไม่จำเป็นต่อร่างกายชนิดหนึ่ง
น้ำบริสุทธิ์	น้ำที่ต้องผ่านกระบวนการกลั่น หรือใช้วิธีทางกายภาพคือ การกรอง เป็นต้น
แอลฟา - แคโรทีน	เป็นแคโรทีนชนิดหนึ่งที่สามารถเปลี่ยนเป็นวิตามินเอได้ในร่างกาย

## ๔. ศัพท์ในวงการค้าขาย

### ๔.๑ การบัญชี

ยอดเงินคงเหลือในบัญชี	ยอดเงินคงเหลือในบัญชีต่าง ๆ ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง
เจ้าหนี้	สิทธิเรียกร้องของบุคคลอื่นที่มีต่อกิจการ ไม่ว่าจะเป็นที่ทรัพย์สินหรือบริการ
การบัญชี	ศิลปะของการเก็บ รวบรวม บันทึก จำแนกและทำข้อสรุป ข้อมูล อันเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจในรูปตัวเงิน
ค่าเช่า	ค่าตอบแทนที่คิดให้ เนื่องจากการใช้ประโยชน์จากทรัพย์สิน
กำไรสุทธิ	รายได้ของงวดเวลาหนึ่งที่คงเหลือหลังจากหักค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

### ๔.๒ การโฆษณา

สื่อสิ่งพิมพ์	ขนาดของกระดาษซึ่งผู้โฆษณาใช้เพื่อทำเพลทแม่พิมพ์
การโฆษณากับบุคคลเฉพาะอาชีพ	การโฆษณาที่มุ่งที่กลุ่มเฉพาะสาขาวิชาชีพ เช่น แพทย์ นักการบัญชี นักกฎหมาย เป็นต้น

### ๔.๓ การเงิน

เงินงวด	จำนวนเงินที่รับ หรือจ่ายหลาย ๆ งวดในมูลค่าคงงวดละเท่า ๆ กันและในช่วงระยะเวลาเท่า ๆ กัน
ใบรับฝากเงิน	ใบรับฝากเงินที่ระบุจำนวนเงินฝาก และระยะเวลาของการฝากอย่างแน่นอน



#### ๔.๔ การบริหาร

เป้าหมายงานอาชีพ	ตำแหน่งงานอาชีพในอนาคตที่บุคคลต้องการบรรลุ เป้าหมายเป็นแนวทางสำหรับเส้นทางอาชีพของบุคคล
เครือข่ายลูกโซ่	เครือข่ายกลุ่มงานขนาดเล็ก ซึ่งสมาชิกแต่ละคนจะติดต่อสื่อสารกับบุคคลระดับสูงและต่ำได้

#### ๔.๕ การจัดการ

ทางเลือก	ทางเลือกหลายทาง ซึ่งผู้ที่ทำการตัดสินใจจะต้องทำการตัดสินใจเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด
บันไดของความสำเร็จในงานอาชีพ	ความก้าวหน้าของเส้นทางการทำงานที่มีแผน ยึดถือลักษณะงานเป็นหลัก โดยผ่านการวิเคราะห์งาน

#### ๔.๖ การตลาด

ส่วนลด	ส่วนที่ลดให้ผู้บริโภค ลูกค้า หรือคนกลาง
การประเมินผลทางเลือก	การค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับตราสินค้าของผู้บริโภคโดยพิจารณาถึงกลุ่มของคุณสมบัติต่าง ๆ ที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมินผลตราสินค้า

กล่าวโดยสรุป คำศัพท์ในวงการต่าง ๆ ในปัจจุบันมีมากมายที่เราจะต้องเรียนรู้เพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อขั้นสูงขึ้น คำศัพท์พื้นฐานที่จะเป็นที่ต้องเรียนรู้ เช่น คำศัพท์ในวงการธุรกิจ การค้าขาย การช่าง เกษตร คอมพิวเตอร์ เป็นต้น ซึ่งคำศัพท์ต่าง ๆ เหล่านี้ ถ้าหากผู้เรียนศึกษาต่อในขั้นสูงขึ้น จะทำให้ได้รับความรู้มากขึ้น หรือสามารถเรียนรู้ในชีวิตประจำวันเพื่อการพัฒนาอาชีพ ให้ได้รับความรู้ความเข้าใจ คำศัพท์และความหมายมากยิ่งขึ้น

## เรื่องที่ ๕ การใช้พจนานุกรม

พจนานุกรม เป็นหนังสือที่รวบรวมคำที่มีอยู่ในภาษาโดยจัดเรียงตามตัวอักษร บอกการออกเสียงอ่าน นิยามความหมายให้ความรู้เรื่องอักขรวิธี และบอกประวัติของคำเท่าที่จำเป็น

การทราบถึงวิธีการใช้พจนานุกรม เป็นวิธีการหาความรู้ด้านภาษาได้อย่างถูกต้อง ทำให้ผู้เรียนมีความชัดเจนเกี่ยวกับคำต่าง ๆ ได้และเป็นพื้นฐานของการแสวงหาความรู้ในศาสตร์แขนงต่าง ๆ อย่างลึกซึ้ง

### ความหมายของพจนานุกรม

จากพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๔๒ ให้ความหมายของ “พจนานุกรม” ดังนี้ “พจนานุกรม (- กรม) น. หนังสือสำหรับค้นความหมายของคำที่เรียงลำดับตามตัวอักษร พจนานุกรมฉบับมาตรฐานที่ใช้ในปัจจุบัน คือพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒

### ประโยชน์ของพจนานุกรม

๑. ประโยชน์ในด้านการใช้ภาษา เพราะพจนานุกรมจะบอกความหมายของการออกเสียงคำ ตัวสะกดการันต์ และลักษณะการใช้คำไว้อย่างถูกต้อง
๒. ประโยชน์ในด้านการศึกษาโครงสร้างของภาษา เพราะพจนานุกรมจะบอกส่วนประกอบของคำ การสร้างคำ ชนิดของคำตามหลักไวยากรณ์ ประวัติของคำทำให้ทราบถึงการยืมคำและเปลี่ยนแปลงของภาษา
๓. ประโยชน์ในด้านการศึกษาวรรณคดี เพราะจะมีการอธิบายความหมาย และที่มาของคำ ว่ามาจากวรรณคดีเรื่องใด

### ส่วนประกอบของพจนานุกรม

๑. คำนำ จะบอกถึงความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับพจนานุกรมที่ควรทราบ เช่น พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๔๒ กล่าวถึงพจนานุกรมเป็นหนังสือรวบรวมคำที่มีอยู่ในภาษาและกำหนดอักขรวิธี การอ่าน ความหมาย ตลอดจนประวัติที่มาของคำ เป็นต้น

๒. คำชี้แจง หลักการจัดทำ และวิธีใช้พจนานุกรมอันได้แก่

- การเรียงลำดับคำ และวิธีเก็บคำ เช่น พยัญชนะ สระ ฯลฯ
- อักขรวิธี เป็นตัวสะกด การประวิสรรชนีย์ ฯลฯ
- เครื่องหมายต่าง ๆ เช่น ตัวสะกดตรงตามแต่ละมาตรา คำภาษาบาลีและสันสกฤต ฯลฯ
- การบอกคำอ่าน เช่น การนิยามที่มีความหมายหลายนัย อักขรย่อในวงเล็บ ฯลฯ
- ประวัติของคำ เช่น ที่มาของคำได้บอกไว้ท้ายคำนั้น ฯลฯ



ข. ใช้วางไว้หลังคำบาลี สันสกฤต เพื่อแสดงว่ามีคำอื่นมาสมาส เช่น

- จาตุร..... อัคร.....
- จาตุ..... สม.....
- ฐาปน..... ศาสตร.....

ค. ใช้แทนคำอ่านของพยางค์ที่ไม่มีปัญหาในการอ่าน เช่น

- ชบา (ชะ..... ) ยีหฺร่า (.....หฺร่า)
- กระทบ (.....หฺวัด) กระลด (.....หลด)

ง. ใช้เขียนระหว่างพยางค์แต่ละพยางค์เพื่อบอกคำอ่านของคำที่อาจอ่านเป็นอย่างอื่นได้ เช่น

- เพลา (เพ-ลา) เสมา (เส-มา)

๓. เครื่องหมายมหภาค (•) ใช้เมื่อจบบทนิยาม เช่น

ก. ใช้เมื่อจบบทนิยาม เช่น เสร็จ ก. แล้ว, จบ. กำแหง (....แหง) ว. แข็งแรง, กล้า  
แข็ง, เข้มแข็ง. ก. อวดดี.

ข. ใช้หลังวงเล็บซึ่งบอกที่มาของคำหรือที่มาของตัวอย่าง เช่น

กำจาย ๑ ก. กระจาย. (ข. ข.จาย).

กระสัง ๒ น. ชื่อนกชนิดหนึ่ง เช่น กระสังกระสาสาว กระสังวัง กระลัดดู.

(เสื่อโค)

๒.๕ การบอกคำอ่าน มีรายละเอียด ดังนี้

(๑) คำที่มีตัวสะกดตรงตามแต่ละมาตรา เช่น

แม่กน น สะกด

แม่กบ บ สะกด

อย่างคำ คน พบ จะไม่บอกคำอ่าน

(๒) คำภาษาบาลีและภาษาสันสกฤตที่เข้าสมาสกัน ตามปกติต้องอ่านตามหลัก คือ  
อ่านเสียงตัวสะกดนั้น ๆ อย่างมีสระอะประสมอยู่ คำประเภทนี้จะบอกคำอ่านไว้ เช่น

ทารุณกรรม (ทารุณนะกำ)

สุขนาฏกรรม (สุกขณะนาคะกำ)

รูปธรรม (รูปปะทำ)

ส่วนการบอกคำอ่าน ในรายละเอียดหาอ่านได้จากพจนานุกรมฉบับ  
ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๕๒

๒.๖ การบอกความหมาย มีรายละเอียด ดังนี้

(๑) การนิยามคำที่มีความหมายหลายนัย จะเรียงบทนิยามที่มีความหมายเด่น หรือ  
บทนิยามที่ใช้ก่อนเสมอ ยกเว้นคำที่ประสงค์จะแสดงประวัติ จะเรียงบทนิยามที่มีความหมายเดิมไว้ก่อน  
แล้วบอกที่มาคำตรงข้ามหรือคำคู่

(๒) คำที่มีความหมายหลาย ๆ สิ่งรวมกัน จะแยกบทนิยามของพืช หรือสัตว์ออกจากนิยามอื่นโดย จะยกคำนั้นเป็นคำตั้งต่างหาก เช่น คำว่า แก้ว (ให้ดูตัวอย่างในพจนานุกรม)

(๓) อักษรย่อในวงเล็บ บอกลักษณะของคำที่ใช้เฉพาะแห่ง เช่น (โบ) (แบบ) (กฎ) ถ้าอยู่หน้าคำบอกชนิดไวยากรณ์ หมายความว่า ทุกบทนิยามเป็นคำที่ใช้เฉพาะแห่งตามที่ระบุไว้ในวงเล็บ เช่น เข้า ๒ (โบ) น. ข้าว; ขวบปี ถ้าอยู่หลังคำบอกชนิดไวยากรณ์ เฉพาะบทนิยามที่อยู่หน้าเครื่องหมายอรรถภาคเท่านั้น เป็นคำที่ใช้เฉพาะแห่งตามที่ระบุไว้ในวงเล็บ เช่น ข้าราชการ น. (โบ) คนที่ทำการตามทำเนียบ; ผู้ปฏิบัติราชการในส่วนราชการ.....

(๔) คำที่เป็นชื่อพืชและสัตว์ มีหลักในการนิยาม ดังนี้

ก. พืชที่มีชื่อเดียวกัน แต่เป็นพืชต่างวงศ์กัน จะนิยามรวมไว้ที่คำตั้งเดียวกัน แต่มีวงเล็บกำกับเลขไว้ที่หน้าบทนิยามของพืชที่ต่างวงศ์กัน เช่น กระโดนแดง น. (๑) ชื่อต้นไม้ขนาดใหญ่ (๒) ชื่อต้นไม้ขนาดกลาง

(๕) การเก็บลูกคำของคำที่เป็นพืชและสัตว์ จะเก็บลูกคำของพืชและสัตว์ที่อยู่ในวงค์เดียวกันกับแม่คำ เช่น

กระโดน มีลูกคำคือ กระโดนดิน

หมอ มีลูกคำคือ หมอตาล ซึ่งเป็นสัตว์วงศ์เดียวกัน

แต่ถ้าชื่อพืชหรือสัตว์ใช้เรียกรวมตามลักษณะที่คล้ายคลึงกันหลาย ๆ ชนิด ลูกคำต้องมีความหมายที่สัมพันธ์หรือเกี่ยวเนื่องกันกับแม่คำ ซึ่งอาจจะต่างชนิด หรือต่างวงศ์กับแม่คำก็ได้ เช่น

จันทน์ มีลูกคำ คือ จันทน์กะพ้อ จันทน์ขาว จันทน์ชะมด ฯลฯ

เขี้ยว ๒ มีลูกคำ คือ เขี้ยวไขก่า เขี้ยวหวาน ฯลฯ

#### ๒.๗ ประวัติของคำ

บอกที่มาของคำไว้ท้ายคำนั้น ๆ โดยเขียนไว้ในวงเล็บ เล็ก ( ) หลังคำนิยามโดยใช้อักษรย่อบอกที่มาของคำ ดังนี้

ข. = เขมร

ป. = บาลี

จ. = จีน

ฝ. = ฝรั่งเศส

ช. = ชาว

ส. = สันสกฤต

ญ. = ญวน

อ. = อังกฤษ

ต. = ตะเลง

ฮ. = ฮินดู

บ. = เบงกอลี

ตัวอย่างเช่น โคบอลต์ (อ.cobalt มาจาก cobalt ภาษาอังกฤษ เฝด็จ (ข. ฝฎาจ) มาจากภาษาเขมรด้า ฝฎาจ

๓. บัญชีอักษรย่อ

อักษรย่อในวงเล็บบอกลักษณะคำที่ใช้เฉพาะแห่ง จะพิมพ์ด้วยอักษรตัวเล็กไว้ในวงเล็บก่อน ( ) เช่น

(กฎ)	คือ	คำที่ใช้ในกฎหมาย
(กลอน)	คือ	คำที่ใช้ในบทกลอน
(คณิต)	คือ	คำที่ใช้ในคณิตศาสตร์
(ถิ่น)	คือ	คำที่ใช้ในภาษาถิ่น
(ราชา)	คือ	คำที่ใช้เป็นราชาศัพท์

อักษรย่อหน้าบทนิยาม บอกชนิดของคำตามหลักไวยากรณ์ เช่น

- ก. = กริยา
- น. = นาม
- นิ. = นิบาต
- บ. = บุรพบท
- ว. = วิเศษณ์ (คุณศัพท์หรือกริยาวิเศษ)
- ส. = สรรพนาม
- สัน. = สันธาน
- อ. = อุทาน

๔. หนังสืออ้างอิง จะบอกว่าคำนั้ ้ มาจากหนังสือวรรณคดีเรื่องใด ๆ เช่น สมุทโฆษคำฉันท์ พระอภัยมณี ฯลฯ

๕. ภาพประกอบ ซึ่งจะช่วยให้อ่คำอธิบายความหมายของคำ ให้อ่านเข้าใจได้รวดเร็วชัดเจนมากยิ่งขึ้น

การหมั่นอ่าน ฝึกฝนการใช้พจนานุกรม ตามขั้นตอนดังกล่าวแล้วทำให้เกิดความชำนาญในการค้นความหมายของคำ ประวัติของคำ คำย่อ หนังสืออ้างอิง ภาพประกอบได้เป็นอย่างดีและทำให้เกิดความรู้กว้างขวางยิ่งขึ้น

## เรื่องที่ ๖ การใช้สารานุกรม

### ความหมายของสารานุกรม

สารานุกรม คือ หนังสือที่รวบรวมเรื่องราวต่าง ๆ ทุกหัวข้อวิชา และทุกแขนงโดยให้ความรู้ที่เป็นพื้นฐานกว้าง ๆ เขียนโดยผู้ชำนาญในแต่ละสาขาวิชานั้น ๆ การเรียงลำดับเนื้อหาเรื่องราวเรียงลำดับตามตัวอักษรหรือ หมวดหมู่ตรรกะนี้เรื่องอย่างละเอียด หนังสือสารานุกรมชนิดเล่มเดียวจบ และเป็นชุดหลายเล่ม เช่น สารานุกรมสำหรับเด็ก ซึ่งใช้ภาษาง่ายและสารานุกรมสำหรับผู้ใหญ่ รากฐานของคำว่า สารานุกรม มาจากคำสมาส จากคำว่า “สาร” และ “อนุกรม” คือเป็นความรู้ที่เป็นเรื่องราวถูกจัดเรียงในลำดับ จะมีทั้งประเภทความรู้ทั่วไป และความรู้เฉพาะด้าน เช่น สารานุกรมเกี่ยวกับการแพทย์ คณิตศาสตร์ ประวัติศาสตร์ หรือจัดทำเพื่อจุดประสงค์เฉพาะ

### วิธีใช้สารานุกรม

สารานุกรมทุกชนิดจะเรียงลำดับตามตัวอักษรของเนื้อเรื่องทุก ๆ บทความ และมีส่วนต่าง ๆ ที่ช่วยให้เราค้นหาเรื่องที่ต้องการได้อย่างรวดเร็ว คือ

๑. มี volume guide คือตัวแนะนำหรือตัวช่วยค้น
๒. มีตรรกะช่วยในการค้นหาเรื่องที่เราต้องการ มักจะอยู่ที่ท้ายเล่มของทุกเล่ม หรือมีตรรกะรวมอยู่เล่มสุดท้ายของชุด
๓. บทความหรือหัวเรื่องที่มีชื่อประกอบหลายคำ ให้ใช้คำแรกเป็นหลัก
๔. หัวเรื่องที่มีคำย่อให้ดูที่คำเต็ม เช่น Mt.Everest ให้ดูที่ Mount Everest
๕. สำหรับสารานุกรมภาษาอังกฤษ เมื่อต้องหาเรื่องราวเกี่ยวกับบุคคล ให้ดูที่ชื่อสกุล หรือชื่อสุดท้ายเป็นหลัก

### ประโยชน์ของสารานุกรม

หนังสือสารานุกรมใช้ในการตอบปัญหาเกี่ยวกับเรื่องทั่ว ๆ ไป โดยให้คำอธิบายอย่างกว้าง ๆ ทุกแขนงวิชา ซึ่งเป็นประโยชน์สำหรับการค้นคว้าความรู้พื้นฐานทั่วไป

### การจัดแบ่งกลุ่มประเภทของสารานุกรม

การจัดแบ่งประเภทของสารานุกรม ออกเป็น ๔ ประเภท คือ

๑. แบ่งตามผู้แต่งหรือเรียบเรียงเนื้อหา
๒. แบ่งตามความเจาะจงของเนื้อหา
๓. แบ่งตามการเรียงลำดับของเนื้อหา
๔. แบ่งตามรูปแบบการนำเสนอ

### ตัวอย่างส่วนประกอบสารานุกรมศึกษาศาสตร์

๑. หน้าปก - สารานุกรมศึกษาศาสตร์  
คณะกรรมการอำนวยการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๕๐ ปี จัดพิมพ์เป็นที่ระลึก เนื่องในมหามงคลสมัยฉลองสิริราชสมบัติครบ ๕๐ ปี พุทธศักราช ๒๕๓๙
๒. ไบรอนด์ปก ทรงพระเจริญ  
หลังไบรอนด์ปก กาญจนานิกษกาตุดี  
รูปพระบรมฉายาลักษณ์ พระราชกรณียกิจ
๓. คำปรารภ ลงนามโดย นายบรรหาร ศิลปอาชา นายกรัฐมนตรี ในฐานะประธานกรรมการอำนวยการจัดงานฉลองราชสมบัติ ครบ ๕๐ ปี
๔. คำนำ โดยคณะกรรมการโครงการสารานุกรมศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
๕. สารบัญ มี ๕ หน้า ๑๖ สาขาวิชา
๖. เนื้อเรื่อง มี ๘๕๘ หน้า
๗. บรรณานุกรม จำนวน ๑ หน้า
๘. ดรรชนีชื่อเรื่อง มี ๓ หน้า
๙. คำสั่งนายกรัฐมนตรี เรื่องแต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการฉลองสิริราชสมบัติ ครบ ๕๐ ปี





แบบฝึกหัดทบทวนบทที่ ๔

คำชี้แจง จงเติมคำลงในช่องว่างให้ได้ใจความที่สมบูรณ์

๑. สำนวนมีที่มาจากแหล่งต่าง ๆ ได้แก่

.....  
.....  
.....  
.....

๒. ตัวอย่างศัพท์บัญญัติ

การแพทย์ เช่น .....  
ปรัชญา เช่น .....  
สังคมศาสตร์ เช่น .....

๓. ยกตัวอย่าง คำศัพท์เฉพาะกลุ่ม ดังนี้

วัยรุ่น .....  
คำเกิดขึ้นใหม่.....

๔. ยกตัวอย่างศัพท์ ต่าง ๆ ดังนี้

คอมพิวเตอร์ .....  
ช่างก่อสร้าง .....  
ช่างเครื่องปรับอากาศ.....

๕. ประโยชน์ของพจนานุกรม คือ .....

.....

๖. วิธีใช้ สารานุกรม คือ

.....  
.....

### แบบทดสอบบทที่ ๔ ส่วน พังเพย และสุภาชิต

คำชี้แจง จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด

๑. ส่วนของไทยที่มาจากวัฒนธรรมประเพณี คืออะไร
  - ก. ข้าวแดงแกงร้อน
  - ข. เข้าตามตรอกออกตามประตู
  - ค. ผ้าเหลืองร้อน
  - ง. ปิดทองหลังพระ
  
๒. จากส่วนไทยที่ว่า “ลูกไม้หล่นไม่ไกลต้น” หมายถึงอะไร
  - ก. ลูกมีนิสัยดีเหมือนครอบครัวและวงศ์ตระกูล
  - ข. การจะทำอะไรให้ดูตาม้าตาเรือให้ดีเสียก่อน
  - ค. ตามธรรมชาติผลไม้หล่นไม่ไกลจากต้นเดิม
  - ง. พ่อแม่มีนิสัยอย่างไร ลูกก็มีนิสัยอย่างนั้น
  
๓. “ถ้อยคำหรือข้อความที่กล่าวเป็นกลาง ๆ เพื่อให้ตีความเข้ากับเรื่อง” หมายถึงคำอะไร
  - ก. ส่วน
  - ข. สุภาชิต
  - ค. คำพังเพย
  - ง. คำคม
  
๔. ข้อใดเป็นคำสุภาชิต
  - ก. ชีข้างจับตักแตน
  - ข. กินปูนร้อนท้อง
  - ค. ปลุกเรื่อนตามใจผู้อยู่
  - ง. คบคนให้ดูหน้า ซื่อผ้าให้ดูเนื้อ
  
๕. ปัจจุบันหน่วยงานใด มีหน้าที่พิจารณาคัพภ์บัญญัติ
  - ก. ราชบัณฑิตยสถาน
  - ข. กรมศิลปากร
  - ค. หอสมุดแห่งชาติ
  - ง. กรรมการวัฒนธรรม

๖. การบัญญัติศัพท์ ควรพิจารณาอย่างไร
- ก. ต้องเป็นภาษาไทยเท่านั้น
  - ข. ควรใช้คำไทยก่อน
  - ค. ยึดหลักภาษาเดิม
  - ง. ทับศัพท์ภาษาอังกฤษ
๗. ข้อใดเป็นศัพท์บัญญัติทางสังคมศาสตร์
- ก. ตัวประกอบ
  - ข. นโยบาย
  - ค. ชราภาพ
  - ง. ประยุทธ์
๘. คำศัพท์ช่างปรับอากาศ คือข้อใด
- ก. สายคอนโทรล
  - ข. พี.วี.ซี
  - ค. เหล็กเส้น
  - ง. น้ำหล่อเย็น
๙. คำว่า “แอลฟา – แคโรทีน” เป็นศัพท์เฉพาะสาขาใด
- ก. สุขศึกษา
  - ข. สังคมศาสตร์
  - ค. คณิตศาสตร์
  - ง. ช่างยนต์
๑๐. ข้อใดเป็นศัพท์ทางการค้าขาย
- ก. โฆษณา
  - ข. สื่อสิ่งพิมพ์
  - ค. กำไรสุทธิ
  - ง. เงินงวด

## บทที่ ๕

### การแสวงหาความรู้จากสื่อต่าง ๆ

#### สาระสำคัญ

การหาความรู้จากสื่อต่าง ๆ เช่น ห้องสมุดประชาชน หอสมุดแห่งชาติ ห้องสมุดต่าง ๆ ฯลฯ นอกจากนั้นการแสวงหาความรู้จากสำนักงาน กศน. และจากเว็บไซต์ต่าง ๆ มีการศึกษาจาก E-learning สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งมีมากมายให้เลือกแสวงหาความรู้ เพื่อให้การเรียนรู้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรวิชานั้น ๆ อันจะนำมาซึ่งคุณภาพของผู้เรียน

#### ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

สามารถแสวงหาความรู้จากสื่อต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม

#### ขอบข่ายเนื้อหา

เรื่องที่ ๑ การแสวงหาความรู้จากสื่อต่าง ๆ

## เรื่องที่ ๑ การแสวงหาความรู้จากสื่อต่าง ๆ

การศึกษาในปัจจุบัน มุ่งให้ผู้เรียนมีโอกาสได้รู้จักแสวงหาความรู้โดยการค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ซึ่งมีอยู่มากมาย ผู้เรียนควรศึกษาหาความรู้จากแหล่งต่อไปนี้ เช่น ห้องสมุดหรือหอสมุด พิพิธภัณฑ์ ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา การจัดนิทรรศการต่าง ๆ ความรู้จากอินเทอร์เน็ต จาก [www.nfe.go.th](http://www.nfe.go.th) ของสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นต้น



หนังสือนี้	มีมากมาย	หลายชนิด
นำดวงจิต	เริ่งรีน	ขึ้นสดใส
ให้ความรู้	สำเร็จ	บันเทิงใจ
ฉันทิ่งไฝ่	ใจสมาน	อ่านทุกวัน
มีวิชา	หลายอย่าง	ต่างจำพวก
ล้วนสะดวก	ค้นได้	ให้สุขสันต์
วิชาการ	สรรมา	สารพัน
ชั่วชีวิต	ฉันท่านได้	ไม่เบื่อเลย

(พระราชนิพนธ์ในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เรื่อง ฉันทชอบอ่านหนังสือ คัดจากหนังสือประจำปี โรงเรียนจิตรลดา ๒๖ มีนาคม ๒๕๑๒)

ปัจจุบัน การศึกษาหาความรู้จากสื่อต่าง ๆ มีขอบเขตกว้างไกล ทันสมัยและสามารถเลือกใช้ บริการมากยิ่งขึ้น เช่น ห้องสมุดประชาชน ห้องสมุดเฉพาะสื่ออิเล็กทรอนิกส์ E-book ตลอดจนแหล่ง ความรู้ต่าง ๆ เช่น พิพิธภัณฑ์ แหล่งประกอบการ หน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐและเอกชน เป็นต้น

เพื่อให้ผู้เรียนรู้มีโลกทัศน์อันกว้างไกล จะขอแนะนำตัวอย่างการแสวงหาความรู้จากสื่อต่าง ๆ ดังนี้ คือ

#### ๑. ห้องสมุด

ห้องสมุด คือ แหล่งรวบรวมทรัพยากรสารสนเทศทุกประเภท ทั้งที่เป็นวัสดุตีพิมพ์ วัสดุ ไม่ตีพิมพ์ อิเล็กทรอนิกส์ มีการคัดเลือกและจัดหาเข้ามาอย่างทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการ และความสนใจของผู้ใช้บริการอย่างเป็นระบบ

##### ความสำคัญของห้องสมุด

๑. เป็นที่รวบรวมทรัพยากรสารสนเทศต่าง ๆ ที่ผู้ใช้สามารถค้นคว้าหาความรู้ทุกสาขาวิชา
๒. เป็นที่ทุกคนเข้าศึกษา ค้นคว้าได้
๓. เป็นการส่งเสริมการอ่าน ทุกเพศ ทุกวัย
๔. ให้ผู้ใช้บริการมีความทันสมัย
๕. ส่งเสริมการรักการอ่าน
๖. รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
๗. ส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าในสังคมและประเทศชาติ

### ประเภทของห้องสมุด

๑. ห้องสมุดโรงเรียน เช่น ห้องสมุดโรงเรียนหอวัง
๒. ห้องสมุดมหาวิทยาลัย เช่น สำนักหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
๓. ห้องสมุดเฉพาะ เช่น ห้องสมุดคุรุสภา
๔. ห้องสมุดประชาชน เช่น ห้องสมุดประชาชนจังหวัดสงขลา เป็นต้น
๕. หอสมุดแห่งชาติ สังกัดกรมศิลปากร เป็นต้น



(ห้องสมุดกลาง มศว.)



(อาคารห้องสมุด กศน.)

๒. สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยและสถาบันส่งเสริมและพัฒนาวัตกรรมการเรียนรู้ (สพร.) เป็นสถานศึกษาขึ้นตรงกับสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยเปิด [www.nfe.go.th](http://www.nfe.go.th) ภายในเว็บมีระบบ online ต่าง ๆ มากมาย เช่น E-learning ศึกษาวิชา สารระต่าง ๆ อย่างครบถ้วน ผู้เรียนสามารถใช้บริการข่าวสารข้อมูลมากมายที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษา กศน. โดยตรง เช่น เว็บไซต์ภายในสำนักงาน กศน. เช่น กลุ่มข้อมูลพัฒนาการศึกษา สถาบันการศึกษาทางไกล เป็นต้น

๓. สื่ออิเล็กทรอนิกส์แนะนำเว็บไซต์ต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการเรียนรู้

- [www.nfe.go.th](http://www.nfe.go.th) ของสำนักงาน กศน.
- รวมเว็บบ้านอิเล็กทรอนิกส์ [www.dir.thaijobpost.com](http://www.dir.thaijobpost.com)
- สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น
  - [www.home.dsd.go.th](http://www.home.dsd.go.th)
  - [www.thaigoodview.com](http://www.thaigoodview.com)
  - [www.wikipedia.org](http://www.wikipedia.org)
- ห้องสมุดในกรุงเทพมหานคร
  - [www.bflybook.com](http://www.bflybook.com)
- ห้องสมุดประชาชน
  - [www.tlcthai.com](http://www.tlcthai.com)



แบบฝึกหัดทบทวนบทที่ ๕

คำชี้แจง จงเติมคำลงในช่องว่างให้ได้ใจความที่สมบูรณ์

๑. ห้องสมุด คือ .....

.....

.....

๒. ความสำคัญของห้องสมุด คือ .....

.....

.....

๓. ประเภทของห้องสมุด คือ .....

.....

.....

๔. การที่นักศึกษาจะค้นคว้าสื่ออิเล็กทรอนิกส์ควรจะค้นคว้าที่ใด .....

.....

.....

๕. Web ของสำนักงาน กศน. คือ .....

.....

.....

## แบบทดสอบบทที่ ๕ เรื่อง การแสวงหาความรู้จากสื่อต่าง ๆ

### คำชี้แจง จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด

๑. การศึกษาในปัจจุบัน มุ่งให้ผู้เรียนเป็นแบบใด
  - ก. ควรเรียนรู้ด้วยตนเองทั้งหมดไม่พึ่งตำรา
  - ข. การเรียนรู้ในยุคนี้ควรเคร่งครัดในการดูตำรา
  - ค. รู้จักแสวงหาความรู้โดยการค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้
  - ง. การเรียนรู้ของนักศึกษาให้เป็นไปตามที่ครูสั่งให้ทำ
  
๒. เว็บไซต์ของสำนักงาน กศน. คือข้อใด
  - ก. www.nfe.go.th
  - ข. www.korsornor.com
  - ค. www.non-formal.go.th
  - ง. www.KSN.co.th
  
๓. สื่อใดสามารถเรียนรู้ในอินเทอร์เน็ตได้สะดวก รวดเร็ว
  - ก. สื่อห้องสมุดประชาชน
  - ข. สื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง
  - ค. สื่ออิเล็กทรอนิกส์
  - ง. สื่อหนังสือ
  
๔. ห้องสมุด คือ อะไร
  - ก. แหล่งรวบรวมหนังสืออ้างอิงทุกประเภท
  - ข. แหล่งทำงานของบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด
  - ค. แหล่งรวบรวมหนังสือหมวดต่าง ๆ ทุกประเภท
  - ง. แหล่งรวบรวมทรัพยากรสารสนเทศทุกประเภท
  
๕. ข้อใดไม่ใช่ความสำคัญของห้องสมุด
  - ก. เป็นที่ ๆ ทุกคนเข้าค้นหาได้
  - ข. แหล่งพักผ่อนหย่อนใจ
  - ค. ส่งเสริมการรักการอ่าน
  - ง. รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

๖. ห้องสมุดที่มีขนาดใหญ่ ทันสมัยที่สุดคือ ห้องสมุดอะไร
- ก. ห้องสมุดเคลื่อนที่
  - ข. ห้องสมุดเฉพาะกิจ
  - ค. ห้องสมุดประชาชนจังหวัด
  - ง. ห้องสมุดตู้คอนเทนเนอร์
๗. เว็บไซต์ของสำนักงาน กศน. มีระบบออนไลน์การเรียนรู้ในด้านใด
- ก. หางานทำ
  - ข. โหราศาสตร์
  - ค. ท่องเที่ยวอุทยาน
  - ง. E-Learning
๘. [www.bflybook.com](http://www.bflybook.com) คือห้องสมุดอะไร
- ก. ห้องสมุดในกรุงเทพมหานคร
  - ข. ห้องสมุดของ กศน.
  - ค. ห้องสมุดของมหาวิทยาลัย
  - ง. ห้องสมุดกระทรวงต่าง ๆ
๙. ถ้าต้องการเรียนรู้จากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของสำนักงาน กศน. ควรเข้าเว็บใด
- ก. [www.home.dsd.go.th](http://www.home.dsd.go.th)
  - ข. [www.nfe.go.th](http://www.nfe.go.th)
  - ค. [www.wikipedia.org](http://www.wikipedia.org)
  - ง. [www.tlcthai.com](http://www.tlcthai.com)
๑๐. นักศึกษาเรียน กศน. ในต่างประเทศ ควรศึกษาหาความรู้จากสื่อใดสะดวกที่สุด
- ก. ห้องสมุด
  - ข. หนังสือต่างประเทศ
  - ค. อินเทอร์เน็ต
  - ง. สัมภาษณ์บุคคลใกล้ชิด

แบบทดสอบหลังเรียน  
หลักการ ใช้ภาษาเพื่อความสำเริง

คำชี้แจง จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด

๑. ภาษาไทยเป็นภาษาคำโดด หมายถึงข้อใด

- ก. แต่ละคำมีความหมายสมบูรณ์ในตัวเอง
- ข. คำแต่ละคำไม่มีตายตัว เปลี่ยนความหมายได้
- ค. การใช้ภาษาไทยมีการเปลี่ยนรูปคำอยู่เสมอ
- ง. คำบางคำมีความหมายเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

๒. คำในข้อใดเป็น “เสียงกร่อน”

- ก. มะพร้าว - หมากพร้าว
- ข. หมากม่วง - มะม่วง
- ค. มะม่วง - หมากม่วง
- ง. ตะไคร้ - ต้นไคร้

๓. คำในข้อใดเป็น “คำเป็น” ทั้งหมด

- ก. อิด - บท - จิก
- ข. พบ - ชก - สก
- ค. จับ - คัด - สัด
- ง. ไบ - มา - จัง

๔. คำซ้อนเพื่อเสียง คือข้อใด

- ก. ยู่ยี่                      ข. เบิกบาน
- ค. สมใจ                    ง. ดีเลิศ

๕. ข้อใดเป็นคำสมาส

- ก. วิทยาลัย
- ข. ธนาคาร
- ค. อีสรภาพ
- ง. มหัทศจรรย์

๖. ข้อใดเป็นภาษาราชการ
- เรียนรามาค์แห่ง อุดมและเพื่อน
  - อุดมจะไปเรียนรามาค์กับเพื่อน ๆ
  - มหาวิทยาลัยรามาค์แห่งซึ่งอุดมเรียนจบมา
  - อุดมเรียนจบจากมหาวิทยาลัยรามาค์แห่ง
๗. คำว่า “ให้” คำราชาศัพท์คือข้อใด
- ข้าพระพุทธเจ้า นาย.....
  - ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ
  - ลั่นเกล้าลั่นกระหม่อม
  - ปกเกล้าปกกระหม่อม
๘. คำสำนวนไทยที่มาจากศาสนา คืออะไร
- น้ำท่วมทุ่งผักบุ้งโหรงเหรง
  - เข้าตามตรอก ออกตามประตู
  - กรวดน้ำคว่ำขัน
  - ขนทรายเข้าวัด
๙. ข้อใดเป็นศัพท์บัญญัติของคำว่า “applied”
- กรณี
  - ฐาน
  - ตัวประกอบ
  - ประยุกต์
๑๐. การเรียงลำดับคำในพจนานุกรม ข้อใดไม่ถูกต้อง
- ะ ั ั ะ
  - า ำ ิ
  - เ ะ ี ี
  - โอ โ- ะ ใ

### เฉลยแบบฝึกหัดทบทวนบทที่ ๑ ลักษณะของภาษาไทยเพื่อความสำเริง

- ข้อ ๑ แนวคำตอบอยู่ในบทที่ ๑ เรื่องที่ ๑ ลักษณะของภาษาไทย
- ข้อ ๒-๓ แนวคำตอบอยู่ในบทที่ ๑ เรื่องที่ ๒ คำเป็น คำตาย
- ข้อ ๔ แนวคำตอบอยู่ในบทที่ ๑ เรื่องที่ ๓ คำซ้ำ คำซ้อน
- ข้อ ๕-๖ แนวคำตอบอยู่ในบทที่ ๑ เรื่องที่ ๔ คำสมาส คำสนธิ
- ข้อ ๗ แนวคำตอบอยู่ในบทที่ ๑ เรื่องที่ ๕ คำที่มาจากภาษาต่างประเทศ

### เฉลยแบบฝึกหัดทบทวนบทที่ ๒ ธรรมชาติของภาษา

- ข้อ ๑ แนวคำตอบอยู่ในบทที่ ๒ เรื่องที่ ๑ ธรรมชาติของภาษา
- ข้อ ๒ แนวคำตอบอยู่ในบทที่ ๒ เรื่องที่ ๑ ธรรมชาติของภาษา
- ข้อ ๓ แนวคำตอบอยู่ในบทที่ ๒ เรื่องที่ ๒ ระดับของภาษา
- ข้อ ๔ แนวคำตอบอยู่ในบทที่ ๒ เรื่องที่ ๒ ระดับของภาษา

### เฉลยแบบฝึกหัดทบทวนบทที่ ๓ ลักษณะและการเลือกใช้คำ กลุ่มคำและประโยค

- ข้อ ๑-๓ แนวคำตอบอยู่ในบทที่ ๓ เรื่องที่ ๑ คำสุภาพและราชาศัพท์
- ข้อ ๔ แนวคำตอบอยู่ในบทที่ ๓ เรื่องที่ ๒ คำและสำนวน
- ข้อ ๕ แนวคำตอบอยู่ในบทที่ ๓ เรื่องที่ ๓ ประโยคและชนิดของประโยค

**เฉลยแบบฝึกหัดทบทวนบทที่ ๔**  
**สำนวน คำพังเพยและสุภาษิต**

- ข้อ ๑ แนวคำตอบอยู่ในบทที่ ๔ เรื่องที่ ๑ การใช้สำนวน-คำพังเพยและสุภาษิต  
ข้อ ๒ แนวคำตอบอยู่ในบทที่ ๔ เรื่องที่ ๒ ศัพท์บัญญัติ  
ข้อ ๓ แนวคำตอบอยู่ในบทที่ ๔ เรื่องที่ ๓ คำศัพท์เฉพาะกลุ่ม  
ข้อ ๔ แนวคำตอบอยู่ในบทที่ ๔ เรื่องที่ ๔ คำศัพท์ในวงการต่าง ๆ  
ข้อ ๕ แนวคำตอบอยู่ในบทที่ ๔ เรื่องที่ ๕ การใช้พจนานุกรม  
ข้อ ๖ แนวคำตอบอยู่ในบทที่ ๔ เรื่องที่ ๖ การอ่านสารานุกรม

**เฉลยแบบฝึกหัดทบทวนบทที่ ๕**  
**การแสวงหาความรู้จากสื่อต่าง ๆ**

- ข้อ ๑-๕ แนวคำตอบอยู่ในบทที่ ๕ เรื่องที่ ๑ การแสวงหาความรู้จากสื่อต่าง ๆ

เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน – หลังเรียน  
หลักการ ใช้ภาษาเพื่อความสำร็จ

เฉลยแบบทดสอบ ก่อนเรียน		เฉลยแบบทดสอบ หลังเรียน	
ข้อ	เฉลย	ข้อ	เฉลย
๑	ง	๑	ก
๒	ค	๒	ข
๓	ค	๓	ง
๔	ง	๔	ก
๕	ข	๕	ค
๖	ข	๖	ง
๗	ก	๗	ข
๘	ง	๘	ค
๙	ก	๙	ง
๑๐	ค	๑๐	ค

เฉลยแบบทดสอบ หลักการใช้ภาษาเพื่อความสำร็จ

บทที่ ๑	บทที่ ๒	บทที่ ๓	บทที่ ๔	บทที่ ๕
๑ - ข	๑ - ข	๑ - ค	๑ - ข	๑ - ค
๒ - ก	๒ - ง	๒ - ก	๒ - ง	๒ - ก
๓ - ง	๓ - ก	๓ - ข	๓ - ค	๓ - ค
๔ - ค	๔ - ง	๔ - ก	๔ - ง	๔ - ง
๕ - ก	๕ - ง	๕ - ค	๕ - ก	๕ - ข
๖ - ข	๖ - ก	๖ - ข	๖ - ข	๖ - ค
๗ - ค	๗ - ก	๗ - ง	๗ - ข	๗ - ง
๘ - ก	๘ - ข	๘ - ข	๘ - ง	๘ - ก
๙ - ง	๙ - ก	๙ - ก	๙ - ก	๙ - ก
๑๐ - ข	๑๐ - ก	๑๐ - ค	๑๐ - ค	๑๐ - ค



## บรรณานุกรม

- การศึกษานอกโรงเรียน กรม. **ชุดวิชาภาษาไทย** ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย กรุงเทพฯ :  
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๖.
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. **หนังสืออุเทศภาษาไทย** กรุงเทพฯ :  
โรงพิมพ์ สกสค. ลาดพร้าว, ๒๕๕๒.
- คณิน บุญสุวรรณ **อธิบายศัพท์รัฐธรรมนูญ** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ เดือนตุลาคม, ๒๕๔๗.
- จารุณี กองพลพรหม และชนันชัย อธิเกียรติ **“สำนวนไทย” ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารอย่างมี  
ประสิทธิภาพ** กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๖.
- โชษิตา มณีใส **การใช้ภาษาไทยเพื่อประสิทธิผล** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๓.
- ธนู ทดแทนคุณ **ภาษาไทย ๑** พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ : แม็ค, ๒๕๔๗.
- ปรีชา นันทากวีวัฒน์ **ประวัติราชาศัพท์** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สุตรไพศาล, ๒๕๔๙.
- เปรมจิต ชนะวงศ์ **หลักภาษาไทย** พิมพ์ครั้งที่ ๘ นครศรีธรรมราช : โครงการตำราและเอกสารทาง  
วิชาการ สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช, ๒๕๓๘.
- ราชภัฏสวนสุนันทา, มหาวิทยาลัย. **โครงการการใช้ภาษาไทย เรื่อง ใช้ราชาศัพท์ได้ถูกต้องสนอง  
พระมหากรุณาธิคุณ (อัคราเสนา)**
- ราชบัณฑิตยสถาน **ศัพท์คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ (พิมพ์ครั้งที่ ๗)** กรุงเทพฯ :  
นานมีบุ๊ค, ๒๕๔๙.
- เรื่องอุไร อินทรประเสริฐ และคณะ **ภาษาไทยเพื่ออาชีพ ๑.** กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ,  
๒๕๔๑.
- วิชาการ, กรม. **กระทรวงศึกษาธิการ วรรณสารศึกษา เล่ม ๑** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว,  
๒๕๔๖.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน **ภาษาไทยสาระที่ควรรู้** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุม  
สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, ๒๕๕๓.

สมถวิล วิเศษสมบัติ “ราชาศัพท์ที่ใช้กับพระเจ้าอยู่หัวและพระราชวงศ์” สาขาภาษาไทย  
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ร่วมกับมูลนิธิเพชรภาษาจัด  
โครงการสัมมนาการใช้ภาษาไทย ณ ห้องประชุมช่อแก้ว ๑๗ กันยายน ๒๕๕๐.

หอกการค้าไทย, มหาวิทยาลัย ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร กรุงเทพฯ : ดอกหญ้า, ๒๕๔๑.

เอกฉันท จารุเมธีชน ภาษาไทยสำหรับครู พิมพ์ครั้งที่ ๓ กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๑.

อลงกรณ์ อธิธิพล ภาษาไทย ๑ กรุงเทพฯ : จิตรวัฒน์, ม.ป.ป.

## คณะผู้จัดทำ

- นางศิริกาญจน์ วัฒนเดชากุล
- นางสาวสุภัทสร ให้อยู่ชั้น
- นายบุญชนะ ล้อมสิริอุดม
- นางสาวฐิตาพร จินตะเกษกรณ์
- นางสาวอัญชิษฐา สุขกาย
- นายสุพจน์ เขียวชลวิชัย